

**Emmen
Revisited**

Nieuw-Weerdinge

Dorpsanalyse Nieuw-Weerdinge Inventarisatie en diagnose

Bouwsteen voor het dorpsprogramma
December 2009

Emmen Revisited is de naam van het samenwerkingsverband van de gemeente Emmen, de wooncorporaties Domesta, Lefier ZuidoostDrenthe en Woonservice, bewoners en andere organisaties die zich inzetten voor wijken en dorpen in de gemeente Emmen.

INHOUD

1. Inleiding
2. Samenvatting van de belangrijkste uitkomsten
3. Het proces van het dorpsprogramma
 - 3.1 Dorpsanalyse: inventarisatie en diagnose
 - 3.2 Vaststellen doelen
 - 3.3 Vaststellen uitvoeringsoverzicht
4. Kennismaking met Nieuw-Weerdinge
5. Het wonen in Nieuw-Weerdinge
 - 5.1 Cijfers en onderzoek over bevolking en wonen
 - 5.2 Beleving van het wonen door inwoners en dorpskenners
 - 5.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van het wonen
 - 5.4 Diagnose ten aanzien van het wonen
6. De woonomgeving in Nieuw-Weerdinge
 - 6.1 Cijfers en onderzoek over de woonomgeving
 - 6.2 Beleving van de woonomgeving door inwoners en dorpskenners
 - 6.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van de woonomgeving
 - 6.4 Diagnose ten aanzien van de woonomgeving
7. Het sociaal klimaat in Nieuw-Weerdinge
 - 7.1 Cijfers en onderzoek over het sociaal klimaat
 - 7.2 Beleving van het sociaal klimaat door inwoners en dorpskenners
 - 7.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van het sociaal klimaat
 - 7.4 Diagnose ten aanzien van het sociaal klimaat
8. De voorzieningen in Nieuw-Weerdinge
 - 8.1 Cijfers en onderzoek over de voorzieningen
 - 8.2 Beleving van de voorzieningen door inwoners en dorpskenners
 - 8.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van de voorzieningen
 - 8.4 Diagnose ten aanzien van de voorzieningen

Bijlage 1 – Gesprekkenlijst dorpskenners Nieuw-Weerdinge
Bijlage 2 – Gesprekkenlijst extern betrokken beleidsmakers
Bijlage 3 – Demografische ontwikkelingen Nieuw-Weerdinge

1 Inleiding

Veel mensen en organisaties zetten zich in voor Nieuw-Weerdinge. Zij gebruiken hun tijd en geld om het leven in het dorp te verbeteren. Die inspanningen kunnen nog meer opleveren als er beter gekeken wordt naar wat er écht nodig is en als er meer samengewerkt wordt. Wat inwoners en organisaties met elkaar willen, en wie wat kan doen, wordt vastgelegd in een dorpsprogramma voor Nieuw-Weerdinge.

Dorpsprogramma Nieuw-Weerdinge

Het dorpsprogramma Nieuw-Weerdinge wordt het spoorboekje voor wat de organisaties en de inwoners de komende jaren in het dorp gaan doen. Om dit programma te maken is gestart met een dorpsanalyse, oftewel met heel goed luisteren en kijken wat er in Nieuw-Weerdinge aan de hand is. Wat zijn de knelpunten? Wie pakt wat al op? Wat blijft er liggen? Welke ideeën hebben de mensen die het dorp goed kennen? Wat voor plannen hebben de organisaties? Op basis van dit inventariseren en verkennen moet het dorpsprogramma worden gemaakt.

Dorpsanalyse: inventarisatie en diagnose

Het afgelopen half jaar is heel veel informatie opgehaald:

- er is een integrale dorpsenquête uitgevoerd die door 40% van alle bewoners van Nieuw-Weerdinge is ingevuld
- er is gesproken met mensen die in het dorp werken of die het dorp op een andere manier van binnenuit goed kennen
- er is gesproken met organisaties die meer op afstand zitten (gemeente, wooncorporaties, welzijnsinstelling, zorginstellingen etc.)
- de cijfers over de ontwikkelingen in het dorp zijn bestudeerd
- er zijn twee goed bezochte inventarisatieavonden gehouden met het dorpsplatform en de 'dorpskenners'
- in de jongerensoos heeft een avond met jongeren uit het dorp plaatsgevonden
- ER heeft op de jaarmarkt van Nieuw-Weerdinge met een kraam gestaan, waar met heel veel mensen is gesproken

Al deze informatie geeft een goed beeld van hoe Nieuw-Weerdinge er nu voorstaat. Met deze dorpsanalyse ligt er dan ook een goede basis voor het maken van het dorpsprogramma.

2 Samenvatting van de belangrijkste uitkomsten

Nieuw-Weerdinge is een dorp met een sterk veenkoloniaal verleden. Momenteel telt Nieuw-Weerdinge 3.700 inwoners. Het dorp heeft een bloeiend verenigingsleven. Als gevolg van de opeenvolgende woninguitbreidingen (oude bouw, nieuwe bouw, Mandebroek) heeft het dorp de afgelopen tientallen jaren een sterke ontwikkeling doorgemaakt.

'Oude bouw'

Grootste knelpunt in Nieuw-Weerdinge – het dorp is hierin unaniem – is de 'oude bouw'. Veel woningen in deze 50-er jaren buurt zijn fysiek verouderd. Ze zijn slecht geïsoleerd, klein en hokkerig. Er wordt geconstateerd dat de buurt sociaal steeds verder achteruit gaat en er vindt import plaats van nieuwe bewoners die geen binding met het dorp hebben. Armoede en taalachterstand worden gesignaleerd. In de openbare ruimte vindt verloedering en verpaupering plaats. Er zijn incidenten en er is criminaliteit. Tenslotte heeft de oude bouw verschillende open plekken waar is gesloopt en waar niets is teruggebouwd.

Het dorp heeft grote kritiek op wooncorporatie Lefier voor wat betreft het woningtoewijzingsbeleid en het uitblijven van initiatieven om de buurt te verbeteren. Alvorens met dit laatste te starten wil Lefier eerst de resultaten van het – binnenkort uit te voeren – gemeentebreed marktonderzoek afwachten. Dit met het oog op mogelijk toekomstige krimp in het dorp. Lefier kan dan beter gefundeerd aan de slag gaan met de aanpak van de buurt.

Inbreiding versus uitbreiding en bevolkingskrimp

Alle verwachtingen wijzen er op dat er de komende jaren krimp van de bevolking – en later ook van de huishoudens – in Nieuw-Weerdinge gaat plaatsvinden. Dit heeft tot gevolg dat de woningvraag vermindert. Niet alle plannen voor meer woningen kunnen daardoor doorgaan. Er zal een evenwichtig woningbouwplan voor het dorp gemaakt moeten worden waarin keuzes gemaakt worden tussen (1) inbreiding in de open plekken in de oude bouw, (2) uitbreiding in Mandebroek en (3) sloop en woningverdunding in de bestaande locaties. Niet alleen de professionals, maar ook het dorp ziet deze problemen en het hecht daarbij sterke prioriteit aan inbreiding in de oude bouw. Het dorp zet verder grote vraagtekens bij de haalbaarheid van Mandebroek III.

Huisvesting voor ouderen en jongeren/starters

Alle signalen uit het dorp wijzen op tekorten aan geschikte huisvesting voor ouderen in Nieuw-Weerdinge. Er is vooral gebrek aan goede huurappartementen voor ouderen met daaraan gekoppeld zoveel mogelijk zorgfaciliteiten. Op dit moment liggen er geen plannen voor extra woningbouw voor ouderen.

Over de huisvestingssituatie van starters en jongeren (wel of geen tekorten?) bestaat in het dorp geen eensluidend beeld. Ook is er geen eensluidend beeld van de soort woningen die jongeren en starters vragen.

Wooncorporatie Lefier bouwt in principe geen specifieke jongeren-/starterswoningen. De visie van Lefier is dat door goede doelgroepenafhankelijke (levensloopbestendige) woningen bij te bouwen er door doorstroming vanzelf geschikte woningen voor jongeren en starters bijkomen.

Woonomgeving

Grootste knelpunt in de woonomgeving is voor het dorp het onderhoud van grijs – met name de trottoirs en voetpaden – en groen. De communicatie met de gemeente loopt hierbij niet naar wens. Dit strookt met de wens van de gemeente tot een betere procesvoering in de aanpak van het openbaar gebied met een snellere afhandeling van klachten.

Daarnaast is de verkeersveiligheid in het dorp – met name het doorgaande fietspad – onderwerp van gesprek. Door een ‘shared space werkgroep’ van gemeente en inwoners wordt een verbeteringsplan gemaakt. Maar het lijkt een kleine minderheid van het dorp die zich daarover echt druk maakt. Behalve enkele duidelijke knelpunten – de oversteken bij ‘Viper’ en de Mondenweg en verkeersdrukte rond de basisscholen – lijkt het met de problemen rond de verkeersveiligheid in het dorp wel mee te vallen.

Sociale samenhang en samenwerking

De meeste mensen voelen zich thuis in Nieuw-Weerdinge. Zij kennen hun burens; men spreekt van sociale controle in positieve zin. Toch wordt er ook eenzaamheid in het dorp gesignaleerd, met name onder ouderen. Veel ouderen trekken echter niet aan de bel. Veel problemen blijven daardoor binnenshuis.

Ondanks de betrokkenheid naar elkaar is er ook sprake van eilandjes binnen het dorp. Er is groepsvorming en er zijn – elkaar deels overlappende – tweedelingen: autochtonen versus nieuwkomers, jongeren versus ouderen, praters versus doeners, mensen die in het dorp werken versus de forensen, mensen die het goed gaat en mensen met sociale problemen. Verder bestaat er te weinig samenwerking tussen de verenigingen in het dorp. Activiteiten worden vaak geïsoleerd opgezet waardoor de eilandjescultuur in stand blijft. Tenslotte is geconstateerd dat zich ook eilandjes voordoen in de hulpnetwerken binnen het dorp. De netwerken zijn gefragmenteerd en wisselen onvoldoende met elkaar uit.

Gezondheid

Nieuw-Weerdinge wordt bij beleidsmakers (gemeente, GGD) gezien als een sociaal-economisch zwakker gebied, met daardoor een grote kans dat zich hier gezondheidsproblemen voordoen. Het is de vraag of dit inderdaad ook zo is. Wel is door enkele dorpskenners geconstateerd dat er inwoners in het dorp zijn die vanwege geldgebrek hun kinderen niet aan sportverenigingen kunnen laten deelnemen.

Wijk- en dorpseconomie

Vanuit de gemeente wordt ingezet op versterking van de wijk- en dorpseconomie. Hierbij gaat het om economische activiteiten, die de sociale kwaliteit in wijken en dorpen versterken in de vorm van lokale werkgelegenheid, lokaal verzorgingsniveau, levendigheid van de woonomgeving etc. In het dorp zijn ook de eerste geluiden naar voren gekomen om de wijk- en dorpseconomie als thema mee te nemen in het dorpsprogramma. Men denkt daarbij met name aan meer samenwerking tussen de bedrijven in het dorp.

Binnenkort worden door de gemeente 'wijkeconomen' aangesteld om te kijken welke rol wijkeconomie kan spelen in een wijk of dorp. Op dit moment kan nog niet gezegd worden wat dit gaat betekenen in Nieuw-Weerdinge.

Voorzieningen

Het dorp ervaart de volgende knelpunten waar het gaat om voorzieningen:

- de continuïteit van het zwembad en de sporthal: beide voorzieningen draaien grotendeels op vrijwilligers en hebben te maken met forse energiekosten en financiële lasten vanuit het verleden
- de afwezigheid van zorgvoorzieningen; daardoor zijn de afgelopen jaren een aantal ouderen verhuisd naar grotere kernen (m.n. Emmen en Ter Apel). Realiteit is echter dat de schaal van Nieuw-Weerdinge voor de bestaande zorgorganisaties te klein is om hier intramurale zorgvoorzieningen te realiseren
- met name ouderen missen een plek/aanspreekpunt voor vragen en problemen op het gebied van wonen, welzijn en zorg; initiatieven op dit gebied hebben nog geen resultaat gehad
- door een aantal jongeren uit het dorp is de behoefte aan een eigen plek, waar men elkaar kan ontmoeten, naar voren gebracht

Opmerkelijk is dat het dorp weinig problemen lijkt te hebben met het sterk geslonken winkelbestand in het dorp. De focus ligt voornamelijk op het behoud van de winkels die er nog zijn, gezien de ontmoetingsfunctie die de winkels hebben.

Bij de professionele organisaties is Nieuw-Weerdinge niet echt in beeld als dorp waar op sociaal gebied grote problemen spelen. Er liggen dan ook nauwelijks plannen voor gebiedsspecifieke projecten of pilots. De dorpsanalyse laat zien dat dit niet helemaal terecht is. Met name liggen er probleempunten wat betreft:

- een aantal inwoners van de oude bouw
- de positie van ouderen in het dorp
- de samenwerking tussen organisaties en verenigingen in het dorp
- de continuïteit van het zwembad en de sporthal

3 Het proces van het dorpsprogramma

Het maken van het dorpsprogramma bestaat uit drie stappen:

- dorpsanalyse: inventarisatie en diagnose
- formuleren van gezamenlijke doelen
- maken van een uitvoeringsoverzicht met activiteiten, projecten en ontwikkelopgaven

3.1 Dorpsanalyse: inventarisatie en diagnose

Bij de inventarisatie gaat het om de volgende drie onderdelen:

- onderzoek en cijfers
- beleving van inwoners
- beleid van organisaties

De inventarisatie vormt de basis voor de diagnose: sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen.

Onderzoek en cijfers

Onderzoek en cijfers geven veel inzicht in feitelijke ontwikkelingen. In deze inventarisatie zijn met name gebruikt:

- Onderzoek naar woonbeleving en leefbaarheid gemeente Emmen (2007)
- ‘Emmen in cijfers’ (gemeente Emmen)
- Dorpsbrede enquête Nieuw-Weerdinge (juni 2009) met een respons van 40% (570 ingevulde enquêtes)
- Barometer verkeersveiligheid

Beleving van bewoners en dorpskenners

Om de beleving van het wonen door de inwoners en dorpskenners in Nieuw-Weerdinge op te halen is het volgende gedaan:

- twee inventarisatieavonden met het dorpsplatform Nieuw-Weerdinge op 6 april en 10 november 2009
- aanwezigheid op de Jaarmarkt Nieuw-Weerdinge op 4 juli 2009 met een Emmen Revisited-kraam
- een bijeenkomst met jongeren uit Nieuw-Weerdinge op 7 oktober 2009
- ruim 40 gesprekken met ‘dorpskenners’ uit Nieuw-Weerdinge zoals huisarts, schooldirecteur, dominee, sociaal-cultureel werker, vrijwilligers, handelsvereniging, kerken, sportverenigingen en buurtverenigingen (zie bijlage 1).

Beleid en ontwikkelingen

Bij het ophalen van informatie over beleid en ontwikkelingen is gezocht naar vastgesteld beleid of (beleids)ontwikkelingen, projecten en activiteiten die van belang zijn voor de toekomst van het dorp. Daartoe zijn ongeveer 35 gesprekken gevoerd met diverse organisaties. In bijlage 2 staat met welke organisaties gesproken is.

3.2 Vaststellen doelen

De volgende stap in het maken van het dorpsprogramma is het benoemen van gezamenlijke doelen. Wat wordt de gezamenlijke richting die organisaties en bewoners de komende jaren uit willen? Waar gaan zij voor? De kernpartners van Emmen Revisited (gemeente, corporaties en bewonersorganisaties) onderschrijven met een handtekening deze gezamenlijke doelen. Daarmee staan alle neuzen dezelfde kant uit en is een goede basis gelegd om concrete activiteiten en projecten te benoemen in het zgn. uitvoeringsoverzicht.

3.3 Vaststellen uitvoeringsoverzicht

Zodra afgesproken is wat de partners samen willen bereiken, is het de vraag welke projecten en activiteiten nodig zijn om deze doelen te bereiken. Ook moeten afspraken gemaakt worden over welke partij wat voor zijn of haar rekening neemt. Daarmee is vastgesteld wie wat gaat doen.

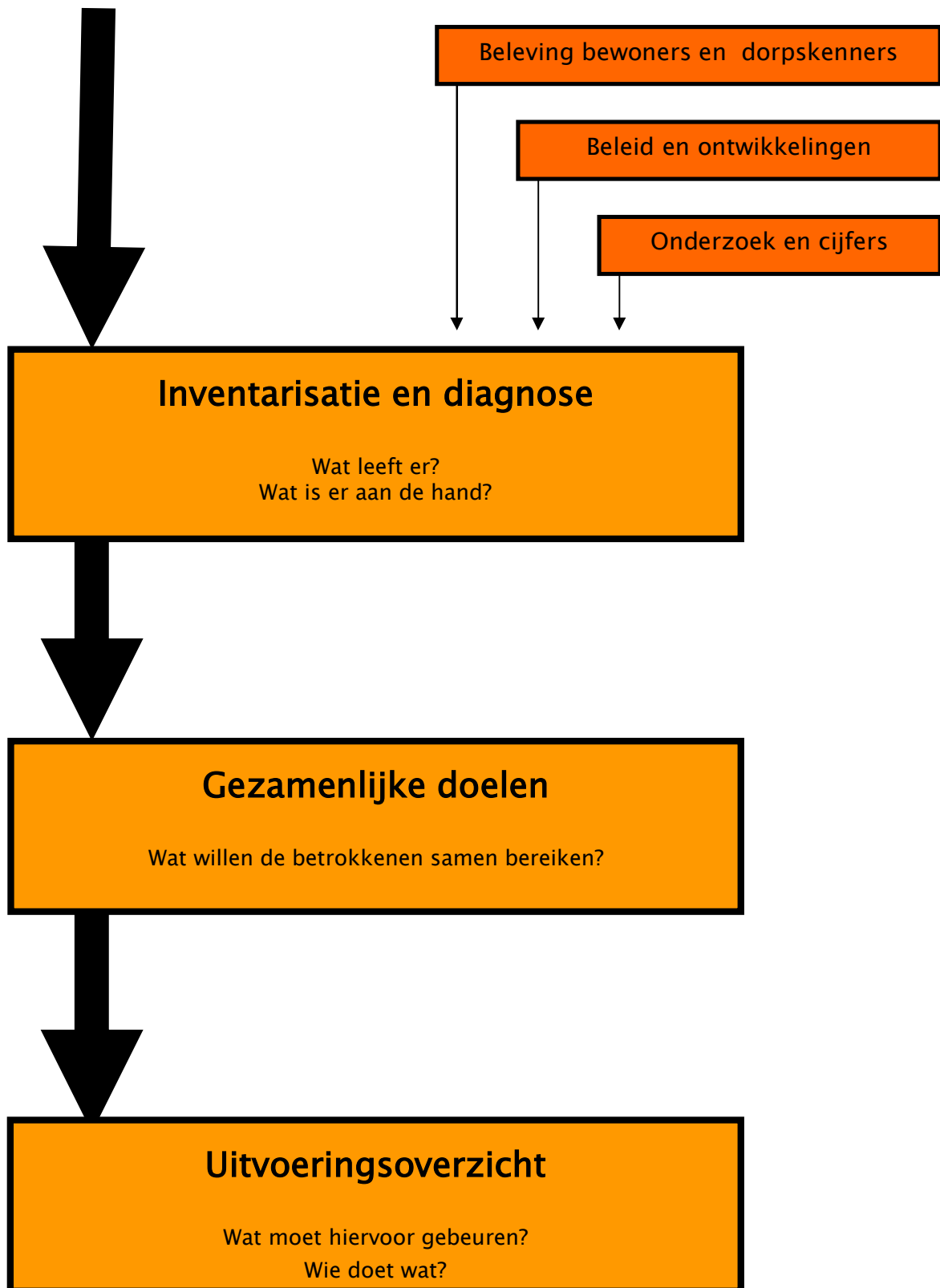
Deze slag van doelen naar projecten en activiteiten vraagt de nodige creativiteit en geduld van alle betrokkenen. Wat kunnen organisaties en inwoners voor hun rekening nemen? Wat heeft prioriteit? Waarvoor is al geld beschikbaar en waar kan geld vandaan worden gehaald?

Het uitvoeringsoverzicht bevat alle projecten en activiteiten die in het dorp worden uitgevoerd door organisaties én inwoners. Ook bevat het uitvoeringsoverzicht zgn. 'ontwikkelopgaven'. Dit zijn zaken die moeten gebeuren maar die nog geen vertaling in de vorm van een concrete activiteit of project hebben gekregen.

Het uitvoeringsoverzicht overzicht wordt door het dorpssteam gebruikt om de uitvoering van het programma te bewaken. Doet elke partij wat hij heeft toegezegd? Voor welk doel is nog meer inspanning nodig, oftewel missen we activiteiten? Of hebben we doelen inmiddels in voldoende mate gerealiseerd en kunnen we ons richten op andere prioriteiten?

Het dorpssteam bestaat uit de gemeentelijke dorpscoördinator (voorzitter), twee vertegenwoordigers van Plaatselijk Belang Nieuw-Weerdinge, de opbouwwerker van Sedna, de wijkagent en de bewonersparticipatant van Lefier.

Het dorpssteam is hét structurele overleg in het dorp tussen organisaties en bewoners. Het team is er voor om de uitvoering van het programma te volgen, te bewaken en zo nodig bij te sturen. Maar heel belangrijk: het team is er niet voor om het programma zelf uit te voeren! Dit gebeurt door de organisaties én de inwoners van Nieuw-Weerdinge.

4 Kennismaking met Nieuw-Weerdinge

Nieuw-Weerdinge 1872. In dit jaar viel het historische besluit om de uitgestrekte Weerdingerven en vanuit Ter Apel te gaan ontginnen. Vanaf 1877 werd vanuit Ter Apel een kanaal in de richting van de nieuwe nederzetting Weerdingermond gegraven.

De eerste markebezitters, afkomstig uit Weerdinge, vestigden zich in Weerdingermond, gevolgd door veeneigenaren en veenarbeiders uit Friesland en Groningen waar de veengebieden inmiddels waren ontgonnen. In 1889 telde Nieuw-Weerdinge 59 huizen met 291 inwoners. Het socialisme kwam op in de Veenkoloniën en er ontstonden botsingen tussen verveners en veenarbeiders.

Het dorp ontwikkelde zich steeds meer. Highlights uit de geschiedenis van het dorp:

- in 1910 kwam er een stoomtram tussen Emmen en Ter Apel (deze werd in 1947 opgeheven)
- in 1923 werd de straatweg Emmen – Nieuw-Weerdinge aangelegd
- in de vijftiger jaren van de vorige eeuw, de jaren van de opbouw, werden er veel woningen ontwikkeld: de ‘oude bouw’ ontstond
- in de zestiger jaren begint de moderne tijd; de ‘nieuwe bouw’ wordt gerealiseerd en er komen bejaardenwoningen en telefooncellen in het dorp. Riolering en aardgas worden aangelegd
- met het aflopen van de vervening worden in de zestiger en zeventiger jaren kanalen in het dorp gedempt; veenarbeiders zijn of worden omgeschoold om in de industrie en landbouw hun brood te verdienen
- de tachtiger jaren gaven een sterke doorontwikkeling van Nieuw-Weerdinge te zien met de bouw van de sporthal (Mondenthal) en dorps huis De Badde en het opknappen van het centrum (Beertaplein). Dit was ook de tijd van de sociale vernieuwing waarbij de inwoners meer zeggenschap over hun dorp kregen en betrokken werden bij plannen voor vergroting van de leefbaarheid
- in de negentiger jaren is de uitbreidingswijk Mandebroek (I en II) ontwikkeld
- enkele jaren geleden is het wooncomplex voor ouderen ‘Laandleev’n’ in het centrum opgeleverd en is besloten om Mandebroek verder uit te breiden (Mandebroek III)

Anno 2009 is Nieuw-Weerdinge een bloeiend dorp met 3.700 inwoners, 1.500 woningen, 108 bedrijven, twee kerken, twee basisscholen, een multifunctioneel centrum, een peuterspeelzaal, een zwembad, een sporthal, een recreatiepark met dierenweide, twee campings, 13 sportverenigingen, zes muziek- en toneelverenigingen, een vereniging Plaatselijk Belang en zes buurtverenigingen.

5 Het wonen in Nieuw-Weerdinge

5.1 Cijfers en onderzoek over bevolking en wonen

Eind 2008 telde Nieuw-Weerdinge 1.509 woningen met 3.685 bewoners.

Sterke groei bevolking en woningbouw

Nieuw-Weerdinge heeft zich de afgelopen 10 jaar sterk ontwikkeld. Er zijn ruim 200 inwoners bijgekomen, een groei van 7% (tegenover 3% voor de gemeente als geheel). De woninguitbreidingen van Mandebroek I en II zijn mede de oorzaak van deze sterke groei. Opmerkelijk is dat de groei van de afgelopen tien jaar voor rekening komt van de ouderen (65+-ers) én de jongeren. Die relatief sterke stijging van het aantal jongeren is gunstig en valt niet in alle dorpen waar te nemen.

Nieuw-Weerdinge kent de afgelopen tien jaar verder een stabiele bevolkingsontwikkeling met een klein geboorte-overschot, een extern positief migratiesaldo (ten opzichte van gebieden buiten de gemeente Emmen) en een negatief intern migratiesaldo (ten opzichte van andere delen binnen de gemeente). Zie bijlage 3 op pag. 49.

Weinig senioren

Nieuw-Weerdinge is een jong dorp. De gemiddelde leeftijd ligt op 38,5 jaar (gemeente Emmen: 40,7). Het aantal 70+-ers ligt op 8,9% (Emmen: 11,8%). Door mensen die het dorp goed kennen is aangegeven dat een aantal oudere Nieuw-Weerdingers hun dorp hebben (moeten) verlaten bij het stijgen van de leeftijd.

Dynamiek binnen het dorp

Recente verhuiscijfers (2007) laten een positief 'vestigingsaldo' zien (meer vestigers in Nieuw-Weerdinge dan vertrekkers). Ook kent Nieuw-Weerdinge een opmerkelijk groot aantal verhuizingen binnen het dorp, wat duidt op een flinke doorstroming.

Allochtonen

Van de inwoners van Nieuw-Weerdinge is 2,4% van allochtone herkomst. Een laag percentage vergeleken met het gemeentelijke gemiddelde (5,7%).

Woningen

Maar liefst 44% van de woningen in Nieuw-Weerdinge is vrijstaand (gemeente: 24%). Dit heeft te maken met het lintkarakter van het dorp. Aan de andere kant heeft Nieuw-Weerdinge nauwelijks etagewoningen (3% tegenover 17% voor de gemeente als geheel). Ook zijn er weinig 2-onder-1-kappers (16% tegenover 23% gemeentebreed). Het percentage rijtjeswoningen in het dorp stemt overeen met het gemeentegemiddelde (32% vs 34%).

Bij 32% van de woningen in Nieuw-Weerdinge gaat het om een huurwoning van Lefier. Het percentage huurwoningen correspondeert met het gemiddelde voor de totale gemeente. De meeste huurwoningen zijn te vinden in de 'oude bouw' en de 'nieuwe bouw'.

De 'woningbezetting' (het gemiddelde aantal mensen dat in een huis woont) ligt iets boven het gemeentegemiddelde (2,44 tegenover 2,26). Waarschijnlijk wonen er minder alleenstaanden in Nieuw-Weerdinge dan gemiddeld in de gemeente.

De WOZ-waarde ligt duidelijk onder het gemeentegemiddelde (€ 174.000 tegenover € 185.000). Dit is opmerkelijk, aangezien er veel vrijstaande woningen in het dorp zijn. Dit duidt op een algemeen laag prijsniveau van de woningen in Nieuw-Weerdinge.

Woonbelevingsonderzoek

Uit het driejaarlijkse gemeentelijke onderzoek naar de woonbeleving komt naar voren dat de Nieuw-Weerdingers even tevreden over hun woning zijn dan het gemeentegemiddelde (rapportcijfer gemiddeld 7,7).

Dorpsenquête Nieuw-Weerdinge (2009)

De belangrijkste uitkomsten ten aanzien van het wonen:

- bewoners van huurwoningen zijn aanmerkelijk ontevredener over hun woning dan bewoners van koopwoningen
- de meeste kritiek van huurders gaat uit naar de isolatie van de woningen; 60% van de huurders noemt de isolatie van hun woning matig tot slecht (daarbij gaat het om vochtigheid, tocht en gehorigheid)
- de helft van de huurders heeft kritiek op de kwaliteit van de badkamer, toilet en keuken, de hoeveelheid bergruimte en het onderhoud van de woning
- met de indeling en de grootte van de woning is zo'n 80% tevreden
- over de grootte van de tuin of het balkon is 90% van de huurders tevreden
- opmerkelijk is de conclusie dat van de oudere huurders (65+-ers) meer dan 80% hun woning geschikt vindt om oud in te worden
- wat betreft verhuisplannen zegt één op de vier Nieuw-Weerdingers er over na te denken om te gaan verhuizen. Met name jongeren (40%) hebben verhuisplannen; de meeste mensen willen wel het liefst in Nieuw-Weerdinge blijven!

5.2 Beleving van het wonen door inwoners en dorpskenners

'Oude bouw'

Als grootste knelpunt in Nieuw-Weerdinge komt de 'oude bouw' naar voren. Veel woningen in de oude bouw zijn verouderd en te klein. De woonomgeving is verpauperd. Er wonen mensen die niet mee kunnen komen. Laaggeletterdheid komt te vaak voor. Een aantal mensen zit in de schuldsanering. Er zijn veel een-ouder-gezinnen. Een kleine groep jongeren vertoont asociaal/crimineel gedrag. Er komen incidenten voor met brandstichting, vernieling en wietkwekerijen in huis.

In de oude bouw worden mensen van buiten 'gedropt'. Velen onderhouden hun voortuinen slecht en maken een rommeltje van de openbare ruimte. 'Het ziet er niet uit'. Waar deze mensen vandaan komen is niet bekend (Angelslo? Emmermeer?). Maar duidelijk is wel dat ze geen binding hebben met Nieuw-Weerdinge en onvoldoende integreren met de aanwezige bevolking. In die zin is er grote kritiek vanuit het dorp op het woningtoewijzingsbeleid van Lefier, waardoor de sociale samenhang en de binding met de buurt geheel is verdwenen. 'Vroeger kende je elkaar, dat is nu niet meer zo'. Inmiddels is ook de buurtvereniging in de oude bouw bij gebrek aan belangstelling opgeheven.

Een zorg van het dorp is dat als er niet snel iets gebeurt, de oude bouw steeds verder achteruit gaat. Een enkeling heeft het zelfs over *gettovorming*. Ook wat dit aangaat is er forse kritiek vanuit het dorp op wooncorporatie Lefier. Betwijfeld wordt of Lefier wel een visie heeft op de toekomstige ontwikkeling van de oude bouw. Door de onzekerheid wat er met de woningen gaat gebeuren laten ook de laatste autochtone buurtbewoners het onderhoud aan woning en woonomgeving verslonzen.

Een doorn in het oog van velen zijn de open plekken in de oude bouw die zijn ontstaan door de sloop van woningen. Snelle invulling met nieuwe woningen wordt zeer gewenst gevonden. Daarbij wordt wel opgemerkt dat dit moet samengaan met een bredere herstructurering van de buurt. 'Zoals de buurt er nu bijstaat krijg je niemand voor die open plekken'. Wel is opgemerkt dat nieuwe woningen betaalbaar moeten blijven.

De observaties over de oude bouw zijn overigens gedaan door mensen die er niet zelf wonen. Door enkelen is erop aangedrongen om met bewoners van de oude bouw zelf te gaan praten en ze bij de plannen te betrekken.

Mandebroek

Over Mandebroek zijn de opvattingen in het dorp verdeeld. Mandebroek I en II hebben gezorgd voor dynamiek en vernieuwing in Nieuw-Weerdinge. Maar ook wordt gezegd dat Mandebroek zich als een apart dorp heeft ontwikkeld ten opzichte van de rest van Nieuw-Weerdinge. Ook wordt geconstateerd dat door Mandebroek (en de bouw van Laandleev'n) verhuisbewegingen zijn ontstaan die de problemen in de rest van het dorp – en met name ook in de oude bouw – hebben vergroot.

Diverse dorpskenners zien een tegenstrijdigheid tussen de uitbreiding in Mandebroek en de inbreiding in de open plekken in de oude bouw. De voorkeur gaat uit naar inbreiding. Er

worden grote vraagtekens gezet bij de haalbaarheid van Mandebroek III. Betwijfeld wordt of de kavels straks betaalbaar zijn, zeker voor starters. Ook wordt betwijfeld of er genoeg vraag naar is.

Wonen voor ouderen

Door verschillende dorpskenneren wordt gesignaleerd dat er voor ouderen onvoldoende geschikte woningen in het dorp zijn. Bestaande seniorenwoningen worden te klein gevonden (1e Kruisdiep) of liggen te ver van het centrum (Menpad). Men kent verschillende ouderen die daardoor de afgelopen jaren naar Emmen of Ter Apel zijn verhuisd. Dit werd nog versterkt doordat de bouw van Laandleev'n lang op zich heeft laten wachten.

Met name aan huurappartementen voor ouderen wordt op dit moment veel behoefte gezien. 'Een tweede Laandleev'n ben je zo kwijt als je het in de huur doet'. Laandleev'n wordt gezien als een mooi appartementengebouw, waarbij het jammer wordt gevonden dat er geen zorgfaciliteiten voor ouderen in zitten. De overtuiging bestaat dat door het ontbreken van zorgvoorzieningen ook een aantal ouderen uit het dorp is vertrokken. Betaalbaarheid van de huurappartementen wordt door enkelen als belangrijk aandachtspunt genoemd. 'Er wonen ook mensen met alleen maar AOW'.

Door een enkeling wordt twijfel uitgesproken aan tekorten aan ouderenwoningen in het dorp. 'Toekomstige ouderen zijn minder aan het dorp gebonden en gaan voor de voorzieningen naar Ter Apel of Emmen'.

Wonen voor jongeren

Over het wonen voor jongeren zijn de meningen in het dorp sterk verdeeld. Vastgesteld wordt dat veel jongeren Nieuw-Weerdinge verlaten. Het idee bij een aantal dorpskenneren is dat dit deels komt door een tekort aan woningen voor starters/jongeren. Door anderen wordt hieraan getwijfeld. 'Als je een complex voor jongeren neerzet moet je ze in Nieuw-Weerdinge ook wat te bieden hebben'.

Qua woningtype ziet men voornamelijk een vraag naar kleine goedkope appartementen. 'Jongeren willen toch geen tuin'. Mandebroek wordt algemeen als te duur gezien voor jongeren. Ook is gesuggereerd om de lege plekken in de oude bouw te gebruiken voor huisvesting voor jongeren/starters, maar anderen betwijfelen of jongeren wel in de oude bouw willen wonen.

Eén dorpskenner concludeert 'om voor jongeren te bouwen moet je wel goed verkennen'.

Exclusief wonen

Door enkele dorpskenneren is geconstateerd dat er in Nieuw-Weerdinge onvoldoende mogelijkheden zijn voor exclusief wonen voor mensen met een flinke portemonnee. De meesten betwijfelen echter of er wel een markt is voor exclusief wonen in Nieuw-Weerdinge. Enkelen merken op dat het daarvoor nu te laat is, omdat de mensen die exclusief willen wonen al vertrokken zijn naar elders. Een enkeling besluit 'niet doen – nog meer westerlingen – groot probleem'.

5.3 Beleid en ontwikkeling ten aanzien van het wonen

Gemeente

Algemeen

Wonen is één van de vier gemeentelijke kernprioriteiten, naast werken, jeugd en bereikbaarheid. De basis voor het gemeentelijke woonbeleid staat beschreven in de Strategienota 2001. In verschillende nota's is dit verder uitgewerkt: de Nota Wonen (Woonplan 2020 – actualisatie van beleidskader 2002), de Nota Zorgeloos Wonen en de Structuurvisie.

Vanuit de Strategienota 2001 is de taakstelling om in 2020 120.000 inwoners te krijgen in de gemeente. Inmiddels zijn er twijfels over de haalbaarheid van deze taakstelling. De gemeente heeft in het gebiedsdocument stadsregio Emmen, deze ambitie bijgesteld naar 115.000 inwoners in 2020. Recente prognoses wijzen ook op een beperktere groei gevolgd door krimp van de bevolking, en op langere termijn ook van het aantal huishoudens. Deze ontwikkelingen zullen zich in de kleinere dorpen het sterkst gaan voordoen. In de nog op te stellen nieuwe Strategienota wordt de gemeentelijke bevolkingstaakstelling geactualiseerd.

Vanuit het gemeentelijke beleid wordt ingezet op een verscheidenheid aan woonmilieus in wijken en dorpen en op concentratie van de groei van de woningvoorraad in de stad (streekcentrum) Emmen en de hoofdkernen Klazienaveen, Emmer-Compasuum en Nieuw-Amsterdam/Veenoord.

De gemeente en de corporaties gaan verder kijken naar de te verwachten inwonersgroei. In 2010 wordt er een verhuisketen-, een krimp- en woonbelevingsonderzoek uitgevoerd in heel Emmen.

Verder zitten de gemeente Emmen en de drie Emmense corporaties om de tafel om afspraken te maken over de toekomst van het wonen in Emmen: het zgn. 'Lokaal Akkoord'. Het gaat dan om woningaantallen en financiële afspraken, maar ook over ambities op andere terreinen die raken aan het wonen. Denk aan energiebesparing, particuliere woonbuurten of empowerment van bewoners. De komende maanden rondt men dit af.

Nieuw-Weerdinge

Wat betreft Nieuw-Weerdinge ziet de gemeente Mandebroek III als de laatste uitbreiding in het dorp, gegeven de krimpperspectieven voor met name de dorpen in Emmen. Onlangs is Mandebroek opgeleverd en zal de kaveluitgifte voor de 58 woningen starten.

Lefier

Algemeen

Wooncorporatie Lefier zet voor haar gehele bezit in op een afname. Dit omdat de vraag naar huurwoningen terugloopt (door economische groei in combinatie met bevolkingskrimp) en omdat de primaire doelgroep van de corporaties (mensen met lagere inkomens) steeds

kleiner wordt. Door het aanbieden van (goedkope) koopwoningen wordt mensen de kans geboden om een stap te maken van huur naar koop. Om mensen meer keuzevrijheid te geven zijn ook nieuwe tussenvormen van koop en huur in ontwikkeling, zoals 'Te Woon', waarbij gegadigden kunnen kiezen of zij de woning willen huren dan wel kopen.

Lefier wil voor haar huurders de kosten van het wonen in de volle breedte beperken, waardoor wonen betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.

Zwaartepunt van Lefier is de focus op verhoging van de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit door renovatie en/of door sloop/nieuwbouw. Belangrijk hierbij is het energiezuiniger maken van de woningvoorraad, omdat de energielasten steeds meer bepalend zijn voor de totale woonlasten van huurders. Concreet wil Lefier alle huurwoningen met het energielabel F en G aanpassen naar label C.

Lefier koerst bij de bouw van nieuwe woningen zoveel mogelijk op doelgroepenafhankelijke cq levensloopbestendige woningen. Met andere woorden op woningen die geschikt zijn voor iedereen en alle leeftijden. Lefier bouwt geen specifieke jongerenhuisvesting. De visie van Lefier is dat door duurdere woningen bij te bouwen, er doorstroming ontstaat waardoor er uiteindelijk goedkope woningen voor jongeren en starters bijkomen.

Nieuw-Weerdinge

Lefier heeft ca. 480 huurwoningen in Nieuw-Weerdinge. Dit is bijna eenderde van de totale woningvoorraad in het dorp. Lefier ziet een beperkte en afnemende vraag naar huurwoningen. Lefier acht het mogelijk dat de bevolkingskrimp al zichtbaar is in deze cijfers.

In 2005 heeft Lefier het appartementencomplex Laandleev'n gerealiseerd met 29 huurappartementen en 17 koopappartementen. De (sociale) huurappartementen waren direct verhuurd. De verkoop verliep stroef: in 2008 waren nog maar 6 appartementen verkocht. De resterende appartementen zijn daarom verhuurd, waarvan 7 in de sociale huur en 4 in de vrije sector. De verhuur van de vrije sector verloopt moeizaam. Op dit moment staan nog drie appartementen leeg (huurprijs 660 euro/mnd).

Lefier ziet daarnaast problemen in de verhuurbaarheid van kleine seniorenwoningen met één slaapkamer en van seniorenwoningen die wat verder van het centrum af liggen. De oplevering van Laandleev'n heeft die slechtere verhuurbaarheid versterkt. Lefier verwacht verder dat de vraag naar grote eengezinswoningen in Nieuw-Weerdinge op peil blijft. In het buitengebied wil Lefier enkele sloop-/nieuwbouwprojecten realiseren.

Van de totale woningvoorraad van Lefier staan 120 woningen (dus een kwart) op de verkooplijst. De komende jaren worden nog een flink aantal woningen aan de verkooplijst toegevoegd. De woningen die Lefier in Nieuw-Weerdinge doorexploiteert zullen structureel worden verbeterd met energieverbeteringsmaatregelen.

Deze plannen en ideeën ziet Lefier als voorlopig. De corporatie wacht op een bredere woningmarktanalyse die in het kader van het dorpsprogramma wordt uitgevoerd. Deze analyse moet ook de basis vormen voor een eventuele herstructurering/revitalisering van de oude bouw.

Particuliere ontwikkelaars

Er liggen geen plannen voor particuliere woningbouw in Nieuw-Weerdinge.

5.4 Diagnose ten aanzien van het wonen

Algemene tevredenheid met het wonen in het dorp

Positief aan het wonen in Nieuw-Weerdinge is de algemene tevredenheid waarmee de meeste mensen in het dorp wonen. Ook al geven veel mensen aan met verhuisplannen te lopen, een groot aantal wil dan wel het liefst in Nieuw-Weerdinge blijven wonen.

Problemen in de oude bouw

Iedereen in Nieuw-Weerdinge ziet de problemen in de oude bouw als grootste woonknelpunt in het dorp. Men ziet de oude bouw achteruitgaan, zowel in fysiek als in sociaal opzicht. Huurders zelf hebben forse kritiek op de fysieke staat van hun woningen; met name op het punt van isolatie en gehorigheid. Dorpskenners zien de sociale samenhang binnen de buurt verdwijnen en voorzien verdere achteruitgang als er op korte termijn niets gebeurt. Velen zien ook een groot probleem in de open plekken in de oude bouw, die na de sloop van woningen zijn ontstaan. Lefier heeft op dit moment nog geen vastomlijnde plannen om de oude bouw aan te pakken en wacht op de resultaten van de inventarisatie voor het dorpsprogramma en de resultaten van de gemeentebrede marktonderzoeken (die ook informatie op wijk- en dorpsniveau moeten opleveren).

Inbreiding versus uitbreiding en bevolkingskrimp

Het aantal woningen en het aantal inwoners is de afgelopen jaren fors gestegen. Dit ondanks het feit dat Nieuw-Weerdinge in het gemeentelijk beleid niet geldt als groeikern. Voor de toekomst voorzien verschillende dorpskenners en inwoners een overschot aan woningbouwlocaties in het dorp. Zowel door inbreidingsmogelijkheden in de oude bouw als door de nieuwe kavels op Mandebroek III, is er nog veel woninguitbreiding en dus bevolkingsgroei in het dorp mogelijk. Het dorp neigt daarbij duidelijk naar het accent op inbreiding in de open plekken in de oude bouw.

Bevolkingskrimp is tot nu toe in Nieuw-Weerdinge nog niet aan de orde. In het dorp worden hierover ook geen signalen afgegeven. Echter door de verwachte bevolkingskrimp in de gehele gemeente – waarbij de dorpen aan de randen van de gemeente als eerste aan de beurt zijn! – zal ook Nieuw-Weerdinge de komende jaren niet aan krimp ontkomen en zal er een scenario voor een verminderde woningvraag op tafel moeten komen met een pakket van inbreiding en/of uitbreiding aan de ene kant en verdunning binnen de bestaande voorraad aan de andere kant.

Huisvesting voor ouderen en jongeren/starters

Vanuit de dorpskenners zijn tekorten aan geschikte huisvesting voor ouderen gesignaleerd. Met name aan huurappartementen voor ouderen ziet men nog een grote behoefte. Met daarbij het liefst zorgfaciliteiten. Deze worden nu in het dorp gemist waardoor een aantal ouderen zijn verhuisd naar Emmen of Ter Apel. Uit de dorpsenquête is evenwel gebleken dat het overgrote merendeel van de ouderen de woning prima geschikt vindt om oud in te worden. Daar wordt door dorpskenners bij opgemerkt dat ouderen niet gewend zijn om te klagen en met problemen naar buiten te komen.

Wat betreft de huisvestingssituatie van jongeren zijn de meningen vanuit het dorp minder eensluidend. Een aantal dorpskenners heeft het beeld dat er te weinig jongeren/starterswoningen zijn (m.n. goedkopere appartementen), anderen twijfelen hieraan ('jongeren willen toch weg') en pleiten voor nader onderzoek. Kortom er is sprake van verschillende beelden over de woningmarkt.

Energievriendelijk wonen

Bij Lefier bestaat een sterke focus op energiemaatregelen in de bestaande huurwoningvoorraad (dit om de woonlasten van huurders te beperken en vanuit klimaatdoelstellingen). Opmerkelijk is dat dit onderwerp vanuit het dorp niet of nauwelijks wordt genoemd.

Exclusief wonen

Door enkele dorpskenners is geconstateerd dat er in het dorp onvoldoende mogelijkheden zijn voor exclusief wonen. De meesten zien deze markt niet en stellen vast dat daarvoor de kansen in Nieuw-Weerdinge inmiddels verkeken zijn. De mensen die exclusief willen wonen zijn al vertrokken.

6 De woonomgeving in Nieuw-Weerdinge

6.1 Cijfers en onderzoek over de woonomgeving

Woonbelevingsonderzoek

Uit het driejaarlijkse gemeentelijke onderzoek naar de woonbeleving (2007) komt ten aanzien van de woonomgeving naar voren dat de tevredenheid van de Nieuw-Weerdingers over hun buurt rond het gemeentelijk gemiddelde ligt (gemiddeld rapportcijfer 7,1 resp. 7,2). Aan de andere kant geven de Nieuw-Weerdingers een laag gemiddeld rapportcijfer aan hun woonplaats (6,8 tegenover 7,2 voor de gemeente als geheel).

Opmerkelijk is dat de tevredenheid over het onderhoud van wegen in het dorp hoog is. Van de geënquêteerden is 66% hiermee tevreden, terwijl het gemeentegemiddelde uitkomt op 45%. Ook de tevredenheid over de groenvoorzieningen ligt boven het gemeentegemiddelde (81% voor Nieuw-Weerdinge tegenover 74% voor de gemeente).

Veel meer kritiek is er in het dorp over het onderhoud van trottoirs. Slechts 44% is hierover tevreden (even hoog als het gemeentegemiddelde).

De tevredenheid over de verkeersveiligheid ligt iets beneden het gemeentegemiddelde: 53% in Nieuw-Weerdinge tegenover 59% voor de gemeente als geheel. Het verschil is niet heel groot. Ter vergelijking: Zwartemeer en Emmer-Compascuum komen uit op 50%.

Dorpsenquête Nieuw-Weerdinge (2009)

De belangrijkste uitkomsten ten aanzien van de woonomgeving:

- ongeveer de helft van de inwoners is ontevreden over de verkeersveiligheid in het dorp (onveilige verkeerssituaties en te hard rijdende auto's) en het onderhoud van wegen en trottoirs
- een kwart van de inwoners is ontevreden met het onderhoud van de groenvoorzieningen in het dorp
- een kwart van de inwoners is ontevreden over de dienstverlening van de gemeente, met name vanwege het onderhoud van het openbaar gebied en de verkeersveiligheid
- ook een kwart is ontevreden over de bereikbaarheid van de politie

Barometer Verkeersveiligheid

De gemeentelijke Barometer verkeersveiligheid laat zien dat het aantal geregistreerde verkeersongevallen (aanrijdingen en ongevallen) in Nieuw-Weerdinge laag is en onder het gemeentelijke gemiddelde zit.

6.2 Beleving van de woonomgeving door inwoners en dorpskenners

In gesprekken met inwoners en dorpskenners zijn heel veel kritische opmerkingen gemaakt over de woonomgeving in Nieuw-Weerdinge. Veel gehoorde commentaren:

Verkeersveiligheid

Inwoners en dorpskenners constateren dat de verkeersveiligheid op een aantal plekken tekort schiet:

- onveilige oversteekplaatsen (o.a. Mondenweg/Weedingerkanaal NZ en bij Viper)
- er wordt regelmatig veel te hard gereden, zowel in de 30 km als in de 50 km gebieden
- onveilige situaties bij basisschool De Bentetop tijdens aanvang en einde van de schooltijd
onduidelijke voorrangssituaties voor fietsers

Openbare ruimte en groenvoorzieningen

Onderhoud van openbare ruimte, groenvoorzieningen en kanalen en sloten wordt door enkele inwoners en dorpskenners als onvoldoende aangemerkt.

Onderhoud bestrating en voetpaden

Op het onderhoud van bestrating en trottoirs is veel kritiek naar voren gekomen. Met name wordt gewezen is op slecht onderhouden en te smalle (klinker)wegen in het buitengebied: te smal voor vrachtverkeer en onveilig voor fietsers. De doorgaande wegen zijn wel goed.

Daarnaast wordt door een aantal dorpskenners melding gemaakt van slecht onderhouden voetpaden (wateroverlast, boomwortels, hoogteverschillen). Enkelen merken op dat dit problemen geeft voor de rollator- en rolstoeltoegankelijkheid. Ouderen ondervinden wanneer zij hun afvalcontainer aan de weg willen plaatsen.

Beertaplein

Veel opmerkingen zijn gemaakt over het Beertaplein. De inrichting wordt onpraktisch gevonden, voor evenementen is er onvoldoende ruimte. Enkelen constateren ook 'het Beertaplein is geen plein'. Het mist 'smoel'. Ook worden wateroverlast gemeld en het ontbreken van een gehandicaptenparkeerplaats.

Parkeren

Op sommige plekken in het dorp – met name in de nieuwe bouw – is sprake van parkeerproblematiek. Ook noemen enkele dorpskenners parkeerproblemen voor/door vrachtwagens.

Met name de gemeente wordt gezien als de partij die het op deze punten laat afweten; aan de andere kant komen lovende commentaren naar voren over de inzet van de dorpsconciërge van Buurtsupport.

6.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van de woonomgeving

Algemeen

In het gemeentelijk beleid ten aanzien van openbare ruimtes staan de volgende principes centraal:

- kwaliteit vóór kwantiteit
- duurzaam inrichten van de openbare ruimte
- positief beïnvloeden van klimaatverandering
- behoud van cultuurhistorische waarden
- toepassen van de inrichtingsprincipes van Shared Space

Structuurvisies en bestemmingsplannen

Onlangs heeft de gemeente krachtens de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) een structuurvisie ontwikkeld die de onderlegger moet vormen voor de gemeentelijke bestemmingsplannen. Verder werkt de gemeente aan een actualiseringsslag van de bestemmingsplannen, die ouder zijn dan 10 jaar. Voor Nieuw-Weerdinge is dit minder relevant omdat de geldende bestemmingsplannen voor het dorp van redelijk recente datum zijn. Actualisering zal op zijn vroegst vanaf 2012 plaatsvinden.

Toegankelijkheid woonomgeving

In de Nota Zorgeloos Wonen wordt het belang van een goede woonomgeving ook onderschreven. De woonomgeving moet zoveel mogelijk worden aangepast aan de behoeften van ouderen en mensen met een beperking zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Op dit moment is de gemeente bezig met de voorbereiding van een pilot 'toegankelijkheid openbaar gebied', waarbij wordt gekoerst op uitvoering van de pilot in twee Emmen Revisited-gebieden.

Integrale aanpak openbaar gebied

In het Collegeprogramma 2006–2010 geeft de gemeente aan toe te willen naar een verbeterde procesvoering ten aanzien van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte:

- sneller afhandelen van klachten
- combineren en afstemmen van de aanpak van groen, grijs (wegen), rood (woningen) en blauw (water)
- opstellen van integrale beheersplannen; hierin is, in overleg met de EOP's, een start gemaakt met het groen, wat de komende tijd wordt uitgebreid naar grijs (verkeer en veiligheid)

Water- en rioleringsbeleid

Eind oktober 2009 ondertekenen gemeente en Waterschappen het Lokaal Bestuursakkoord waterbeheer. Dit zet in op het vasthouden van water, het bergen van water en het afvoeren van water. In principe moet het vasthouden van water gebeuren in bebouwd gebied.

Voor de aanpak van de riolering wordt een Gemeentelijk Riolerings Plan opgesteld (GRP 2010–2015). Dit is de basis voor jaarplannen, waarin concrete projecten worden vastgelegd. Bij voorkeur wordt in de rioleringsprojecten zoveel mogelijk afgestemd op initiatieven van andere partijen (bijv. herstructureringsprojecten van corporaties).

Verkeer, vervoer en parkeren

Op dit moment is de gemeente bezig een nieuw gemeentelijk verkeers- en vervoersplan te maken (het huidige dateert van 1999). Er is een trend ‘mobiliteit mag’ te zien, waarbij het de uitdaging is om deze goed te faciliteren. In het plan komt verder meer aandacht voor de aanpak van knelpunten bij scholen.

Verder is de gemeente van plan een nieuwe gemeentelijke parkeernota en een bereikbaarheidsvisie op te stellen.

Aanpak buitengebied

Voor het buitengebied van de gemeente zijn diverse initiatieven gaande. Zo zijn er de Agenda voor de Veenkoloniën, het recent geopende Plattelandshuis (gemeenten Emmen en Coevorden), het MJP plattelandsonwikkeling (provincie Drenthe) en de LEADER-regeling (EU). Deze initiatieven moeten goed in het oog worden gehouden omdat ze kansen bieden voor concrete projecten in Nieuw-Weerdinge.

Overige ontwikkelingen

- er is nieuw welstandbeleid in ontwikkeling voor de gehele gemeente; de gemeenteraad buigt zich binnenkort over de uitgangspunten
- het monumentenbeleid wordt opnieuw opgesteld; dit beleid is gericht op gebouwen en archeologie
- verkoop snippergroen: de gemeente wil 5 hectare van haar snippergroen (kleine stukjes openbaar groen) in de gehele gemeente verkopen

Nieuw-Weerdinge

Voor Nieuw-Weerdinge bestaan er op het punt van vasthouden, bergen en afvoeren van water geen problemen cq tekorten.

Concreet project in Nieuw-Weerdinge is de aanpak van de visvijver en de omgeving daaromheen (beschoeiing, taluds en padenstructuur). Een wens die het dorp al zo’n tien jaar heeft. Het project is thans (november 2009) in uitvoering.

Specifiek verkeersprobleem in Nieuw-Weerdinge is het doorgaande fietspad door het dorp. Op diverse plekken bestaan onduidelijke voorrangssituaties voor de fietsers in Nieuw-Weerdinge. De gemeente heeft een externe procesbegeleider aangetrokken om samen met het dorp een verbeteringsplan te maken. Dit heeft geresulteerd in het ontstaan van een ‘Shared Space werkgroep’ in het dorp, die zich met de verkeersproblematiek in veel bredere zin bezighoudt. Onlangs is de organisatie van dit project gewijzigd. Er is een regiegroep geformeerd die door de gemeente (Inrichting en Beheer) wordt voorgezeten. De Shared Space groep functioneert daarbij als klankbord voor de bewoners.

6.4 Diagnose ten aanzien van de woonomgeving

Veel mensen in Nieuw-Weerdinge hebben kritiek op de openbare ruimte en de woonomgeving in hun dorp. Het gaat om de uitstraling van het dorp als geheel. Het centrumgebied mist 'smoel' en het voor-, midden- en achterdorp hebben te weinig samenhang. Ook hebben veel inwoners kritiek op het dagelijks onderhoud en beheer van groen, grijs, water en speelvoorzieningen.

Dagelijks onderhoud en beheer

Vanuit de gemeente is aangegeven een impuls te willen geven aan het dagelijks onderhoud en beheer op de volle breedte van groen, grijs, afval en speelterreinen en om dit in samenspel met bewoners te gaan doen. Bewoners in Nieuw-Weerdinge willen hiermee ook graag aan de slag. Zij hebben veel (detail)opmerkingen gemaakt over de plekken in het dorp die aangepakt moeten worden. Er is bij partijen de bereidheid om hiermee aan de slag te gaan. Het inmiddels gestarte uitvoeringsoverleg kan hiervoor het goede 'voertuig' zijn. Uitdaging daarbij is om een goede taakverdeling te maken tussen de gemeente, Lefier en Buurtsupport, die zich allemaal focussen op schoon/heel/veilig.

Verkeersveiligheid

De verkeersveiligheid staat, mede door het werk van de 'shared space groep', in Nieuw-Weerdinge hoog op de agenda. Cijfers over de feitelijke verkeersveiligheid en de beleving ervan door de inwoners in het dorp geven echter de indruk dat de problemen in het echt minder groot zijn dan ze lijken. Oftewel, gevoel en werkelijkheid komen niet met elkaar overeen. Op sommige plekken zijn weliswaar verbeteringen in de veiligheid nodig; echter het onderwerp verkeersveiligheid lijkt een onderwerp te zijn waarover een kleine - maar actieve! - groep in het dorp zich druk maakt. Volgens de gemiddelde Nieuw-Weerdinger valt het met de problemen rond de verkeersveiligheid - behoudens enkele duidelijke knelpunten! - wel mee.

Onderhoud grijs en groen

In de gesprekken met het dorp is de nodige kritiek naar voren gekomen over het onderhoud aan grijs (wegen en trottoirs) en groen (groenvoorzieningen, kanalen, sloten). Opvallend veelgehoord is de kritiek op het onderhoud van trottoirs en voetpaden. Door enkelen is ook gewezen op de gebruiksonvriendelijkheid voor mensen met beperkingen. Dit zijn algemene constatering: wellicht is een dorpschouw een goed middel om beter zicht te krijgen op de knelpunten.

Parkeerproblematiek

Met name in de nieuwe bouw is naar verluid sprake van parkeerproblematiek. De exacte plekken en omvang van de problemen is echter niet duidelijk. Systematischer onderzoek naar de parkeersituatie in de gehele kern van Nieuw-Weerdinge kan hierin meer inzicht geven.

7 Het sociaal klimaat in Nieuw-Weerdinge

7.1 Cijfers en onderzoek over het sociaal klimaat

Woonbelevingsonderzoek

Uit het driejaarlijkse gemeentelijke onderzoek naar de woonbeleving (2007) komt naar voren dat de Nieuw-Weerdingers een betrekkelijk laag cijfer geven voor de sociale cohesie in het dorp (6,8 tegenover 7,0 voor de gemeente als geheel). Echt alarmerend is dit cijfer echter niet: het verhoudt zich tot Emmer-Compasuum (ook 6,8) en Nieuw-Amsterdam/Veenoord (6,9). Het ligt echter flink lager dan de cohesiecijfers voor Schoonebeek (7,4) en Zwartemeer (7,5).

De (sociale) veiligheidsbeleving in Nieuw-Weerdinge (de perceptie van dreiging en vermogensdelicten) zit rond het gemeentelijke gemiddelde.

Dorpsenquête Nieuw-Weerdinge (2009)

De belangrijkste uitkomsten ten aanzien van het sociaal klimaat:

- driekwart van de inwoners van Nieuw-Weerdinge is lid van een plaatselijke vereniging; sportverenigingen en de kerk scoren daarbij het hoogst
- een kwart van de Nieuw-Weerdingers is nergens lid van; onder de mensen van 66 jaar en ouder ligt dit percentage aanzienlijk hoger, nl. op 36%
- het contact met burens en buurtbewoners wordt door 90% voldoende tot goed beoordeeld
- de veiligheid in het dorp wordt door 30% als matig of slecht beoordeeld; bij nadere uitwerking blijkt het grootste deel hiervan te doelen op de verkeersveiligheid; maar toch ook diverse inwoners maken melding van diefstal, criminaliteit, brandstichting en overlast van 'hangjongeren'

7.2 Beleving van het sociaal klimaat door inwoners en dorpskenners

Nieuw versus oud

Het lijkt er op dat nieuwkomers in Nieuw-Weerdinge veel moeite moeten doen om 'er tussen te komen'. 'Als je anders bent hoor je er al snel niet meer bij', is een beeld dat bij een aantal nieuwkomers bestaat. De Drentse taal is hierbij ook een barrière. Verder is gesteld dat het gevoel voor andere culturen en gewoonten in het dorp versterkt zou kunnen worden. Het Kleve-project 2009 'Onbekend maakt onbemind' was dan ook bedoeld om kinderen in aanraking te brengen met andere geloven en levensovertuigingen.

Aan de andere kant mist een aantal autochtone inwoners voldoende noaberschapwaarden bij veel nieuwe bewoners. 'Jezelf voorstellen is er niet meer bij'.

Sociale problematiek

Verschillende dorpsbetrokkenen maken melding van sociale problemen in het dorp, en dan met name in de oude bouw. Er zijn de nodige gevallen van schuldhulpverlening en stille armoede. Voetbalkleding en schoenen die door de vereniging worden betaald. Kinderen die niet sporten omdat hun ouders de contributie niet kunnen betalen. De vakantie die niet meer betaald kan worden. Er is laaggeletterdheid en taalachterstand. En er zijn mensen met lage opleidingen en grote afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij veelal van overgeërfde problematiek sprake is. Kinderen worden niet gestimuleerd om door te leren. Problemen worden vaak binnen de familie opgelost. De stap naar professionele hulp wordt niet gemaakt. Onlangs is een voedselbank in Nieuw-Weerdinge gestart. Hiervan wordt geregeld gebruik gemaakt.

Het Leger des Heils, dat de opvang van mensen in crisissituaties doet, heeft overigens – gelukkig! – geen klanten in Nieuw-Weerdinge. Dit in tegenstelling tot de meeste andere grotere dorpen in Emmen!

Hoewel de exacte omvang van de problemen niet bekend is, wijzen alle signalen van de dorpsbetrokkenen op duidelijke problemen 'achter de voordeur'. Het lijkt er ook op dat de problemen weinig naar buiten komen.

Eenzaamheid

Nieuw-Weerdinge is klein en overzichtelijk. Mede daarom voelen de inwoners zich thuis in het dorp. Iedereen kent elkaar. Sommigen spreken hierbij van sociale controle in positieve zin. 'Ongemerkt let men op elkaar'. Signalen over eenzaamheid in het dorp hebben we weinig gekregen maar dit wil niet zeggen dat er geen eenzaamheid in het dorp is. Dorpskenners stellen vast dat mensen niet snel met hun problemen naar buiten komen. Er is veel bescheidenheid en terughoudendheid en neiging om problemen zelf op te lossen. Ook financiën spelen hierbij een rol.

Jongeren

De jongeren in Nieuw-Weerdinge kennen elkaar bijna allemaal. Het contact is goed. De jongeren voelen zich thuis in het dorp en hebben geen behoefte om 'over de grens' te kijken. Wat jongeren merken en jammer vinden is dat er nogal wat vooroordelen over hen bestaan. Enkele incidenten in de oude bouw versterken die vooroordelen. Omdat jongeren nauwelijks contact hebben met senioren blijven die vooroordelen gehandhaafd.

Wat de oude jongeren (16 tot 20 jaar) in het dorp missen is een plek waar ze elkaar 's avonds kunnen ontmoeten.

Ouderen en veiligheid

Ouderen in het dorp zijn vaak onvoldoende op de hoogte van wat er in het dorp te doen is. Er zijn veel verenigingen die activiteiten organiseren maar de bekendheid met die activiteiten laat te wensen over.

Ook loopt een aantal ouderen in het dorp met gevoelens van onveiligheid. Enkele incidenten met brandstichting en jongerenoverlast in de oude bouw hebben veel impact gehad op het veiligheidsgevoel. Een aantal ouderen doet 's avonds de deur niet meer open. En er is een algemene roep om grotere zichtbaarheid en aanwezigheid van de wijkagent.

Hulpnetwerken

Dorpskenners stellen dat de hulpnetwerken in het dorp gefragmenteerd zijn. Zo zijn er afzonderlijke netwerken rond de huisartsen/lcare, de kerken, de sociaal-cultureel werkster van Sedna en een vrijwilliger van Schotse herkomst die al tientallen jaren in Nieuw-Weerdinge woont en goede ingangen heeft bij de jongeren in het dorp.

Ook wordt geconstateerd dat de jongerenwerker en de opbouwwerker van Sedna in het dorp te weinig zichtbaar zijn.

Tussen de verschillende netwerken en professionals vindt onvoldoende uitwisseling van informatie, en daardoor afstemming in de hulpverlening, plaats.

Vrijwilligers

De meeste inwoners van Nieuw-Weerdinge nemen niet zo gauw het initiatief om nieuwe zaken te organiseren of om in besturen van verenigingen te zitten. Er is echter wel degelijk veel bereidheid om klussen voor het dorp te doen. Maar . . . dan moet men wel daarvoor worden gevraagd.

Daarnaast kent het dorp een 'pool' van enkele tientallen vrijwilligers die heel veel dingen organiseert en in alle besturen van verenigingen zitting heeft. Het belang van deze vrijwilligers voor het dorp is groot. Veel verenigingen drijven op deze vrijwilligers. Keerzijde is dat het voortbestaan ervan daarmee een kwetsbare basis heeft.

Verenigingsleven

Nieuw-Weerdinge heeft een groot aantal verenigingen. Zij organiseren veel activiteiten. Met name het voetbal leeft erg binnen het dorp. Daarbij zijn er nogal wat voormalige Nieuw-Weerdingers die inmiddels in Emmen of Ter Apel wonen maar nog steeds sporten in hun voormalige dorp. Ten aanzien van de verenigingen wordt wel geconstateerd dat er weinig onderlinge afstemming plaatsvindt in hun activiteiten. Ook met de recent ontwikkelde Brede School in het dorp is er niet of nauwelijks uitwisseling.

De kerken zijn sterk vertegenwoordigd in het dorp. De Baptistenkerk, met historische wortels onder de voormalige veenarbeiders, is sterk vertegenwoordigd. Ook de Gereformeerde kerk heeft een sterke positie in het dorp. De samenwerking tussen de kerken is goed.

7.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van het sociaal klimaat

Veel organisaties werken aan de verbetering van het sociaal klimaat in Nieuw-Weerdinge. In het navolgende een beknopt overzicht van partijen, beleidsvoornemens, plannen en ontwikkelingen.

Jeugd- en jongerenbeleid

Algemeen

Het gemeentelijke jeugd- en jongerenbeleid is erop gericht om jeugdigen tussen 0 en 23 jaar hoogwaardige en voldoende ontwikkelingskansen te bieden. Uit het Beleidskader Jeugdbeleid 'Samenspel voor jeugd in Emmen': 'Alle kinderen en jongeren moeten de kans krijgen zich te ontplooiën tot vrije en verantwoordelijke burgers, die een bijdrage leveren aan een open democratische samenleving'. Hiervoor wordt ingezet op drie programmalijnen:

1. participatie en talentontwikkeling
2. gezondheid en steun bij opgroeien en opvoeden
3. veiligheid en bescherming

Voor deze programmalijnen is een groot aantal organisaties verantwoordelijk in de sfeer van onderwijs, werk, zorg en veiligheid/overlast. Jaarlijkse uitvoeringsprogramma's, gecoördineerd door een gemeentelijke regisseur/coördinator jeugdbeleid, moeten de doelstelling naderbij brengen.

Het Uitvoeringsprogramma Jeugd 2009 bevat meer dan 50 activiteiten voor jeugd en jongeren. Deels gaat het om gemeentebrede activiteiten en deels om activiteiten in specifieke wijken en dorpen.

Nieuw-Weerdinge

In Nieuw-Weerdinge zou in 2008 een experiment buitenschoolse opvang starten in De Badde (Stichting KinderCentra Noordenveld). Dit is niet van de grond gekomen. Op dit moment is de gemeente in overleg met de stichting KidsCasa om buitenschoolse opvang in de Badde te realiseren.

Belangrijk is dat Nieuw-Weerdinge – met uitzondering van het 'speelruimtebeleid' – niet in beeld is bij de gemeente als dorp met zodanige knelpunten dat daar gebiedsspecifieke initiatieven voor jeugd en jongeren zouden moeten starten. Daarvoor zijn andere wijken/dorpen bij de gemeente meer in beeld.

Brede School beleid

Algemeen

De Brede Schoolontwikkeling in de gemeente Emmen gaat om het realiseren van samenwerkingsverbanden op wijk-/dorpsniveau die gericht zijn op het vergroten van ontwikkelingskansen voor kinderen van 0-16 jaar. Dit door het realiseren van een voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang met activiteiten op het gebied van sport en spel, welzijn en cultuur. Achterliggende doelstellingen van de Brede School zijn ook het vergemakkelijken van de combinatie werk en zorg voor ouders en het vergroten van de sociale cohesie in buurten.

Om dit te realiseren moeten in alle wijken en dorpen – gecoördineerd door gemeentelijke locatieprojectleiders – kerngroepen Brede Scholen worden geformeerd.

Verder moeten aan de Brede Scholen zgn. *combinatiefunctionarissen onderwijs-sport* (buurtsportwerkers) worden verbonden. Deze moeten bewegingslessen en buitenschoolse activiteiten organiseren in samenwerking met sportverenigingen en culturele instellingen. Alle activiteiten moeten worden verzameld en gecommuniceerd via *Activiteitenladders*.

Nieuw-Weerdinge

In Nieuw-Weerdinge functioneert een Kerngroep Brede School Nieuw-Weerdinge, die is gegroeid vanuit het project 'Werken Aan Kansen' (WAK). Het WAK-project was er op gericht om door het ontwikkelen van activiteiten de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen te verhogen.

In 2004 eindigde het WAK-project formeel, maar de 'geest' van het project leefde voort in de jaarlijkse WAK-sportdag en het normen- en waardenprogramma van het Dr. Kleve-project.

Interessant is de visie van de kerngroep dat de leefomgeving waarin kinderen opgroeien expliciet als dorpsbreed wordt gezien, dus breder dan alleen scholen en peuterspeelzaal. In het verlengde hiervan heeft de gemeente gesteld dat het 'speelruimtebeleid' op twee locaties in de gemeente moet worden ontwikkeld. Nieuw-Weerdinge is één van die plaatsen. Het speelruimtebeleid heeft ten doel om alle speelmogelijkheden (openbaar groen, speelplaatsen, schoolpleinen) met elkaar te verbinden in de sfeer van samen gebruiken en beheren van ruimte. 'De Badde vormt de verbindende schakel tussen de scholen in een leef-, leer- en speelzone waarin de basisscholen aan de uiteinden staan', aldus de visie van de kerngroep. Om dit mogelijk te maken moet de zone op diverse plekken worden verbeterd wat betreft speel- en ontmoetingsruimte, kinderopvang en verkeersveiligheid.

In Nieuw-Weerdinge start per 1 januari 2010 een buurtsportwerker.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning/informatie en advies

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning gaat uit van grotere verantwoordelijkheden van burgers ten aanzien van hun eigen leefsituatie wat betreft welzijn, zorg, integratie etc. De gemeente heeft hierbij een regierol. In een WMO-beleidsnota zijn voor Emmen negen prestatievelden uitgewerkt.

In het kader van het taakveld 'Informatie en advies' wil de gemeente naast het centrale WMO-informatieloket in Emmen drie decentrale gebiedssteunpunten inrichten, te weten in Schoonebeek, Klazienaveen en Emmer-Compascuum.

Om ook in andere dorpen steunpunten voor informatie en advies in te richten, heeft de gemeente Sedna opdracht gegeven om dit te organiseren. Door Emmen Revisited wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een visie op hoe dorpsloketten er uit zouden kunnen zien. Dit als ondersteuning voor de daadwerkelijke ontwikkeling.

Gezondheidsbeleid

De gemeente heeft onlangs een nota *Emmen Gezond – Nota lokaal gezondheidsbeleid 2010–2015* vastgesteld. Onderzoek van de GGD Drenthe laat zien dat er in Emmen – met name in de zwakkere wijken en dorpen – gezondheidsproblemen zijn.

In de nota Emmen Gezond ontwikkelt de gemeente beleid voor de aanpak van overgewicht, diabetes, eenzaamheid, minder roken/alcoholgebruik en depressie. De gemeente kiest daarbij voor een gebiedsgerichte aanpak. Met name in lage SES-gebieden, gebieden met lage sociaal-economische score, wordt vaak een concentratie van gezondheidsproblemen aangetroffen.

In het *Uitvoeringsprogramma Emmen Gezond 2010–2011* wordt een groot aantal initiatieven gebundeld. Specifiek wijk- en dorpsgericht zijn de volgende (NB: lijst is niet uitputtend!):

- Vanuit de gemeentelijke *Kadernota Sportbeleid* en het *Nationale Actieplan Sport en Bewegen* (NASB) worden korte wandelroutes (2 km) en fietsroutes (8 km) in wijken en dorpen uitgezet. Ook moeten sportverenigingen ondersteuning krijgen om beweging van bepaalde doelgroep te stimuleren
- *Vet Cool Gezond* (beschikbaar stellen van informatie op 70 scholen), sportpas voor kinderen vanaf groep 5, gratis zwemmen op woensdagmiddag, en minimaregelingen om de financiële drempel van sporten te verlagen
- project *Epode*: een integrale buurtaanpak om overgewicht bij jeugd te bestrijden; wordt op drie locaties ingezet; de keuze over de locaties dient nog gemaakt te worden

Nieuw-Weerdinge wordt bij beleidsmakers (gemeente, GGD) gezien als een zwakker gebied dat vanouds een lage SES-score heeft, en waar het goed zou zijn om dorpsgerichte gezondheidsactiviteiten te ondernemen.

Wijk- en dorpseconomie

Vanuit de gemeente wordt ingezet op versterking van de wijk- en dorpseconomie. Hierbij gaat het om die economische activiteiten, die de sociale kwaliteit in wijken en dorpen versterken in de vorm van lokale werkgelegenheid, lokaal verzorgingsniveau, levendigheid van de woonomgeving etc. Binnenkort worden door de gemeente 'wijkeconomen' aangesteld om te gaan kijken welke rol wijkeconomie kan spelen in een wijk of dorp. Op dit moment kan nog niet gezegd worden wat dit kan gaan betekenen in Nieuw-Weerdinge.

Veiligheid

De gemeente zet in op verbeteren van de sociale veiligheid. Daarbij gaat het om zaken als verminderen van fietsdiefstallen, verminderen van geweld, tegengaan van verloedering, verminderen van auto-inbraken. In een nog te maken veiligheidsplan, waarin moet worden ingezoomd op de wijken en dorpen binnen de gemeente, moet aandacht komen voor opsporing, veelplegers, verkeerscontroles, jeugdcriminaliteit en integrale veiligheid. Nog onduidelijk is of dit iets gaat betekenen voor Nieuw-Weerdinge

7.4 Diagnose ten aanzien van het sociaal klimaat

Meeste mensen bij elkaar betrokken

De meeste mensen voelen zich thuis in Nieuw-Weerdinge. Zij kennen hun buren en zorgen ervoor dat mensen niet vereenzamen. Er is sociale controle in positieve zin. Er is veel verenigingsleven. Veel mensen zijn actief in sportverenigingen of de kerk. Er is een actieve club van vrijwilligers die een aantal belangrijke voorzieningen in het dorp runt. En voor extra klussen zijn er altijd wel helpende handen te vinden. Jongeren kennen elkaar goed. Van overlast is weinig sprake. De algemene indruk is dat de meeste mensen in Nieuw-Weerdinge niet in isolement leven maar betrokken zijn bij hun naasten/buren/buurtgenoten.

Eenzaamheid

Van isolement is naar verhouding weinig sprake maar er is wel degelijk sprake van eenzaamheid in het dorp. Met name een aantal ouderen in het dorp voelt zich onveilig. Men trekt daarbij niet aan de bel en de problemen blijven binnenshuis. Bescheidenheid en terughoudendheid spelen hierbij een duidelijke rol. Hoe groot en waar de problemen spelen is niet duidelijk.

Gezondheid

Hoewel er geen informatie is over de gezondheid van de inwoners van Nieuw-Weerdinge, bestaat bij organisaties (gemeente, GGD) een beeld van Nieuw-Weerdinge als een dorp met een vanouds lage 'SES-score' (sociaal-economische status) en daarmee als waarschijnlijk probleemgebied, waar het goed zou zijn om gebiedsgerichte gezondheidsinitiatieven te ondernemen.

Groepsvorming met tweedelingen

Ondanks dat de meeste mensen in Nieuw-Weerdinge in betrokkenheid met hun naasten leven is er ook duidelijk sprake van eilandjes binnen het dorp. Er is groepsvorming en er zijn – elkaar deels overlappende – tweedelingen. Autochtonen versus nieuwkomers. Praters en doeners. Jongeren versus ouderen. Mensen met sociale problemen versus mensen die het goed gaat. Mensen die in het dorp werken versus de forensen. Mandebroek versus het dorp. Vanuit het dorp is geconstateerd dat die eilandjes zich ook voordoen in de hulpnetwerken binnen het dorp. De netwerken zijn gefragmenteerd en wisselen onvoldoende met elkaar uit.

Sociale problematiek oude bouw

In de oude bouw zijn forse sociale problemen geconstateerd. Verwacht wordt dat als er niks gebeurt de 'harde kern' in de oude bouw zich steviger gaat profileren en uitbreiden. Waarbij het er op lijkt dat deze problemen onvoldoende in beeld zijn bij de primair verantwoordelijke organisaties, te weten de gemeente en wooncorporatie Lefier.

Een uitgebreide probleemanalyse van de sociale situatie in de oude bouw lijkt noodzakelijk om vast te stellen welke sociale revitaliseringsstrategie moet worden gevolgd. Gelet op de geluiden vanuit de dorpskenner lijken in ieder geval armoedebestrijding, taalachterstand en educatie zaken die aangepakt moeten worden. Naast uiteraard de aanpak van de fysieke problemen (zie hoofdstuk 5 Het wonen in Nieuw-Weerdinge).

Samenwerking

De samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties in het dorp is over het algemeen goed te noemen. Belangrijk in Nieuw-Weedinge is de Brede School. Daarin werken partijen goed met elkaar samen. Ook de kerken werken goed met elkaar en met de scholen samen.

Aandachtspunt is de positie van de kinderopvang (Calimero) in het dorp. Deze verkeert in een wat geïsoleerde positie en maakt geen deel uit van de Brede School. Binnenkort komt er een tweede kinderopvang (Kidscasa) voor buitenschoolse opvang in De Badde.

Wat ook beter kan is de samenwerking van de verenigingen in het dorp. Veel activiteiten worden nog te geïsoleerd opgezet, niet alleen ten opzichte van elkaar maar ook ten opzichte van de Brede School. Sport leeft in het dorp. Sport kan daarom ook goede kansen bieden om verschillende groepen binnen het dorp nader tot elkaar te brengen.

Wijk- en dorpseconomie

Vanuit de gemeente wordt ingezet op versterking van de wijk- en dorpseconomie. Hierbij gaat het om die economische activiteiten, die de sociale kwaliteit in wijken en dorpen versterken in de vorm van lokale werkgelegenheid, lokaal verzorgingsniveau, levendigheid van de woonomgeving etc. In het dorp zijn ook de eerste geluiden naar voren gekomen om de wijk- en dorpseconomie als thema mee te nemen in het dorpsprogramma. Men denkt daarbij met name aan meer samenwerking tussen de bedrijven in het dorp.

Binnenkort worden door de gemeente 'wijkeconomen' aangesteld om te gaan kijken welke rol wijkeconomie kan spelen in een wijk of dorp. Op dit moment kan nog niet gezegd worden wat dit kan gaan betekenen in Nieuw-Weedinge.

8 De voorzieningen in Nieuw-Weerdinge

8.1 Cijfers en onderzoek over de voorzieningen

Nieuw-Weerdinge kent de volgende voorzieningen:

- twee kerken (PKN en Baptistengemeente)
- twee basisscholen (Protestant Christelijke Basisschool De Bentetop en Openbare Basisschool 't Koppel) met 366 leerlingen (2008)
- een multifunctioneel centrum (De Badde)
- een huisartsenpraktijk, een tandarts, een fysiotherapiepraktijk en een consultatiebureau
- een peuterspeelzaal ('t Krummelhof)
- een kinderopvang (Calimero)
- een openluchtwembad (De Wieke)
- een sporthal (De Mondenhal)
- een recreatiepark met dierenpark (De Wenke)
- twee campings
- 13 sportverenigingen
- zes muziek- en toneelverenigingen
- een vereniging Plaatselijk Belang
- zes buurtverenigingen

Woonbelevingsonderzoek

Uit het driejaarlijkse gemeentelijke onderzoek naar de woonbeleving (2007) komt voor de waardering van de voorzieningen in Nieuw-Weerdinge naar voren:

- inwoners zijn buitengewoon ontevreden over het winkelbestand in het dorp: slechts 50% is daarover tevreden, voor de totale gemeente ligt het tevredenheidspercentage ten aanzien van het winkelbestand op 83%
- ook ontevreden is men over het aanbod van speelvoorzieningen in het dorp (47% is tevreden tegenover 60% voor de gemeente als geheel)
- aan de andere kant zijn Nieuw-Weerdingers opmerkelijk positief over hun dorpshuis: 97% van de inwoners is daarover tevreden (gemeente 79%)
- ook bestaat grote tevredenheid (meer dan gemiddeld) over de sportvoorzieningen, de kinderopvang en de huis-/tandarts in het dorp

Dorpsenquête Nieuw-Weerdinge (2009)

De uitkomsten ten aanzien van de voorzieningen sporen goed met de woonbelevingsenquête uit 2007:

- 43% van de geënquêteerde inwoners is (zeer) ontevreden over de winkels in het dorp
- 10% van de gezinnen met kinderen is (zeer) ontevreden over het basisonderwijs
- ruim een kwart van de inwoners is (zeer) ontevreden over de parkeervoorzieningen in het dorp
- ongeveer een derde is (zeer) ontevreden met de speelvoorzieningen en de voorzieningen voor jongeren
- er is aan de andere kant grote tevredenheid over De Badde, de kinderopvang/peuterspeelzaal, de sportvoorzieningen en de huisarts/tandarts
- er is eveneens zeer hoge waardering voor thuiszorg Icare en – in iets mindere mate – Sedna

8.2 Beleving van de voorzieningen door inwoners en dorpskenners

Winkels/supermarkt

In de gesprekken met het dorp zijn opmerkelijk weinig opmerkingen gemaakt over de winkels, gegeven het feit dat uit de dorpsenquête veel kritiek hierover naar boven kwam. Wel is gesteld dat de winkels belangrijk zijn voor de sociale contacten binnen het dorp en daarom moeten blijven. Dus een focus op behoud van dat wat er nu is. Uitbreiding wordt niet realistisch en ook niet gewenst gevonden.

Dorpshuis De Badde

Het dorpshuis vervult een zeer belangrijke functie in het dorp. Het is gebouwd in de negentiger jaren van de vorige eeuw en is dus betrekkelijk nieuw. Toch worden er diverse problemen gemeld:

- ruimteproblemen: regelmatig worden activiteiten elders georganiseerd omdat De Badde bezet is of geen geschikte ruimte heeft
- het toneel is te klein voor de toneelvereniging, die daarom uitwijkt naar Roswinkel
- de exploitatie van De Badde – m.n. de hoge energielasten – zijn een probleem
- de belangstelling voor activiteiten in De Badde neemt af, met name bij de middenleeftijdsgroepen maar ook bij ouderen
- opslagproblemen worden gemeld
- jongeren vinden de openingstijden van de soos van De Badde onvoldoende

Speelvoorzieningen

Door de dorpskenners worden de speelvoorzieningen in het dorp niet als echt knelpunt gezien. Wat wel diverse malen is geconstateerd, is dat speelvoorzieningen gebruikt worden door oudere jongeren waarvoor die voorzieningen niet zijn bedoeld.

Andere constatering van dorpskenners: er zijn genoeg speelvoorzieningen, maar ze liggen op de verkeerde plaats. Er zijn te weinig voorzieningen voor de kleinere kinderen en er is grote behoefte aan een voetbalkooi voor de oudere jeugd (voetballen nu op het schoolplein). Dit laatste is overigens ook door enkele jongeren gemeld tijdens de Jaarmarkt.

Informatie en advies over wonen, welzijn en zorg

Veel mensen missen informatie over wat instellingen in wonen, welzijn en zorg kunnen bieden. Mensen willen een duidelijke plek in het dorp waar iemand zit die informatie kan geven. Ook het spreekuur van de wijkagent zou hier in moeten worden opgenomen (vroeger was dit er, het wordt nu node gemist). Op dit moment functioneert de sociaal-cultureel werkster, die haar werkplek heeft in De Badde, als een soort informeel steunpunt in het dorp. Inwoners weten haar zeer goed te vinden.

Brede School

De Brede School lijkt onvoldoende ingebed te zijn in het dorp. Haar activiteiten zijn onvoldoende zichtbaar en bekend. De samenwerking met andere organisaties in het dorp – kinderopvang, sportverenigingen – kan beter.

Peuterspeelzaal en kinderopvang

De peuterspeelzaal wordt te duur gevonden. Veel kinderen, met name uit de oude bouw, gaan er om die reden niet naar toe. De kinderopvang (Calimero) is goedkoper, heeft het druk en heeft een goede naam in het dorp. De kinderopvang werkt nog niet samen met de Brede School, maar wil dit wel.

Sport en recreatie

Nieuw-Weeringe beschikt over hooggewaardeerde sport- en recreatievoorzieningen: openluchtzwembad De Wieke, sporthal De Mondenhal, recreatiepark De Wenke met dierenpark en twee campings. Nieuw-Weerdingers zijn erg sportminded. Er zijn een heleboel sportverenigingen in het dorp maar van verschillende kanten is geconstateerd dat ze onvoldoende met elkaar samenwerken.

Vrijwilligers doen heel veel in het beheer van de voorzieningen en zijn daarmee essentieel voor het voortbestaan ervan. En dus een groot risico voor de continuïteit!

Het zwembad wordt erg belangrijk gevonden, niet alleen om te zwemmen maar ook als ontmoetingspunt voor de inwoners. Het zwembad heeft al lange tijd financiële problemen. Een schuld uit het verleden drukt ieder jaar weer negatief op de begroting. Daarnaast is de verwarmingsinstallatie toe aan vervanging, de energielasten zijn nu onaanvaardbaar hoog. Maar het 'mag niet gesloten worden – wat moeten we anders doen in de zomer?', aldus een dorpskenner.

De sporthal is door Nieuw-Weerdingers zelf gebouwd waarbij het dorp zelf een ontbrekend bedrag heeft opgehoest bovenop de bijdrage van de gemeente. Daarmee is het dorp trots op haar sporthal. De hal wordt regelmatig gebruikt door instanties van buiten het dorp. Ook wordt de hal door sommige ouders als goedkope kinderopvang gebruikt door er hun kinderen te 'droppen'. De onderhoudsstaat van de sporthal is zorgelijk. De exploitatie wordt steeds moeilijker vanwege de energielasten en regelgeving.

De sporthal en het zwembad worden door de dorpskenners in één adem genoemd: 'ze moeten blijven'.

8.3 Beleid en ontwikkelingen ten aanzien van de voorzieningen

Veel organisaties werken aan de verbetering van de voorzieningen in Nieuw-Weerdinge. In het navolgende een beknopt overzicht van partijen, beleidsvoornemens, plannen en ontwikkelingen.

Maatschappelijk vastgoed (buurthuizen, scholen, sporthallen, etc.)

Algemeen

Vanaf de jaren '60 zijn op veel plekken maatschappelijke accommodaties gebouwd. Op dit moment wordt over de toekomst van deze accommodaties nagedacht. Het gaat dan om technische vragen (moet het gebouw opgeknapt worden, zijn ze nog veilig), maar ook om maatschappelijke ontwikkelingen. Mensen zijn individualistischer geworden en doen minder in verenigingsverband. Ze zijn minder gebonden aan hun wijk of dorp, ze pakken sneller de auto en zoeken andere vormen van vertier en ontmoeting.

In 2007 sloten de gemeente Emmen en corporaties Woonservice, Wooncom (nu Lefier), Domesta een Intentieverklaring Maatschappelijk Vastgoed. Afgesproken intentie is om te komen tot een door alle partijen gedragen beleid ten aanzien van de ontwikkeling, de exploitatie en overdracht van maatschappelijk vastgoed. Achterliggend doel is het functioneren van maatschappelijk (multifunctioneel) vastgoed in Emmen te stimuleren en te verbeteren.

In de gemeentelijk notitie 'Accommodaties Geaccommodeerd' wordt een basis gelegd voor op te stellen (welzijns)-accommodatiebeleid. Op dit moment wordt al het maatschappelijk vastgoed (ca. 250 gebouwen) in beeld gebracht wat betreft technische staat, financiën, beheer etc. Deze inventarisatie vormt een belangrijke basis voor nieuw- cq verbouw van accommodaties. Hierbij is het uitgangspunt om zoveel mogelijk in te zetten op multifunctioneel ruimtegebruik, waarbij verschillende functies op het gebied van welzijn, zorg, cultuur etc. een plek kunnen krijgen.

Op dit moment werkt de gemeente aan het herijken van het subsidiebeleid. Hierbij is de gedachte om geen open einde regelingen meer toe te passen bij accommodaties, maar te subsidiëren op basis van activiteiten. Op dit moment wordt de huidige situatie van subsidies in beeld gebracht.

Nieuw-Weerdinge

De scholen in het dorp en dorpshuis De Badde zijn van betrekkelijk recente datum. Vervanging van gebouwen is daarom niet aan de orde.

Ouderenzorg

Algemeen

In Emmen zijn drie grote zorgaanbieders werkzaam: Icare, Tangenborgh en Leveste. De zorgaanbieders zijn bezig om een slag te maken naar meer wijk- en dorpsgericht en kleinschalig aanbieden van zorg in plaats van in grote tehuizen. Schaalomvang en betaalbaarheid zijn belangrijke uitgangspunten die die trek naar de wijken en dorpen bemoeilijken. In elk geval wordt wel zoveel mogelijk gestreefd naar herkenbaarheid en 'een gezicht' in de wijken en dorpen.

Gelet op landelijke regelgeving willen zorginstellingen steeds minder zelf investeren in gebouwen. Voorkeur is om dit over te laten aan corporaties.

Nieuw-Weerdinge

Voor Leveste en Tangenborgh is de schaal van Nieuw-Weerdinge te klein om daar zorg naar toe te brengen. Icare is daarentegen wel heel actief in Nieuw-Weerdinge, met veel contacten met de plaatselijke huisartsen en met gezondheidsprogramma's in De Badde. Icare wil haar zichtbaarheid in het dorp verder vergroten en is van plan een regulier spreekuur van de wijkverpleegkundige in het dorp te organiseren.

Maatschappelijke opvang

Algemeen

Voor maatschappelijke opvang van mensen in crisissituaties in Emmen werken het Leger des Heils en Leveste, met intramurale opvangvoorzieningen in resp. Nieuw-Amsterdam en Weiteveen. Het Leger des Heils doet daarnaast aan begeleid zelfstandig wonen en huurt daarvoor woningen van de corporaties.

Nieuw-Weerdinge

Gelet op de afwezigheid van cliënten in Nieuw-Weerdinge, heeft het Leger des Heils geen plannen om woningen in het dorp te huren.

Vitaal platteland en vitale dorpskernen

Algemeen

In het POP (Plattelands-Ontwikkelings Plan) wordt ingezet op vitale dorpen, door middel van het uitvoeren van zgn. provinciale Ster-projecten.

De gemeente zet met de Nota Vitaal Platteland in op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit en sociaal economische vitaliteit van het platteland met inbegrip van de plattelandskernen. Deze Nota is vastgesteld en is ook een manier om optimaal gebruik te maken van voordoende herinrichtings- en subsidiemogelijkheden, onder meer in het kader van ILG en POP2/Leader.

Toerisme en recreatie

Algemeen

Eind 2009 wordt een nieuw Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan afgerond. Er zijn nu veel kleinschalige initiatieven. De gemeente stimuleert het vormen van netwerken, en dat recreatief ondernemers en vrijwilligers gezamenlijk zaken gaan oppakken.

Nieuw-Weerdinge

Nieuw-Weerdinge heeft geen grootschalige toeristische voorzieningen en het dorp ligt ook niet in de twee ontwikkelingsassen, die de gemeente heeft benoemd in de Structuurvisie en het TROP 2010 – 2015. De nadruk in het Mondengebied, waaronder Nieuw-Weerdinge, ligt bij de landbouw.

8.4 Diagnose ten aanzien van de voorzieningen

Winkels

Uit de enquêtes (gemeentelijk woonbelevingsonderzoek en dorpsenquête) komt het winkelaanbod in Nieuw-Weerdinge naar voren als het meest genoemde kritiekpunt. Opvallend is echter dat er in de dorpsgesprekken weinig over de winkels is gezegd. En als er al opmerkingen over de winkels kwamen gingen deze meer over de kwaliteit ervan dan over het aantal. De focus lag voornamelijk op het behoud ervan en niet op de uitbreiding.

Het lijkt er op dat als er expliciet naar een oordeel over het winkelaanbod wordt gevraagd, dit als negatief punt wordt bevestigd. Maar spontaan worden de winkels in het dorp nauwelijks als knelpunt genoemd. Het lijkt er dan ook op dat er ten aanzien van de winkels niet van een echt knelpunt in het dorp sprake is.

Dorpshuis

Dorpshuis De Badde wordt hooggewaardeerd. Het gebouw wordt – in tegenstelling tot veel andere dorpshuizen – zeer intensief gebruikt waardoor er voor activiteiten soms geen plaats is. Ook de indeling van De Badde kan beter. Vanuit het gemeentelijk accommodatiebeleid krijgt De Badde – gelet op het recente bouwjaar – evenwel geen prioriteit.

Speel- en jongerenvoorzieningen

Uit de enquêtes komen speelvoorzieningen voor als het op een na grootste knelpunt voor het thema voorzieningen. In de dorpsgesprekken komt een beeld naar voren dat het met het gebrek aan speelvoorzieningen wel mee valt. Het probleem lijkt met name te liggen bij de oudere jeugd. Jongeren missen een trapveld met voetbalkooi in het dorp. Dit laatste is momenteel in ontwikkeling. Interessant is de vraag in hoeverre dit tevens tegemoet kan komen aan de behoefte aan een eigen ontmoetingsplek voor jongeren.

Sport- en recreatieve voorzieningen

Er is dorpsbreed grote waardering en trots ten aanzien van de sportvoorzieningen in het dorp. Zwak punt is de continuïteit, dit omdat de sportvoorzieningen draaien op de inzet van – steeds dezelfde groep – vrijwilligers. Ook kampen voorzieningen (zwembad, sporthal) met financiële lasten vanuit het verleden en met forse energielasten.

Verder heeft Nieuw-Weerdinge weinig te bieden als het om voorzieningen voor toerisme en recreatie gaat. Vanuit het dorp zijn er weinig signalen om dit op te pakken. Met de visvijver en de twee campings vinden dorpskenneren zich al ruim bedeed. En ook bij de gemeente bestaat het beeld dat de noordkant van de gemeente Emmen weinig toeristisch-recreatieve potenties heeft. Nieuw-Weerdinge wordt door alle partijen – de gemeente en het dorp zelf – primair gezien als landbouwgebied en als woongebied voor forensen.

Zorgvoorzieningen

Nieuw-Weerdinge heeft geen intramuraal zorgaanbod (verzorgings-/verpleeghuizen). Dit wordt door diverse dorpskenneren als knelpunt benoemd en als reden dat diverse ouderen de afgelopen jaren naar Ter Apel of Emmen zijn verhuisd, waar die voorzieningen wel aanwezig zijn. Voor de intramurale zorgaanbieders Leveste en Tangenborgh is de schaal van Nieuw-Weerdinge echter te klein om er een intramurale zorgvoorziening te realiseren. Het dorp zal het daarom van de thuiszorg moeten hebben. Wat dit betreft blijkt Icare gelukkig een zeer positieve naam in Nieuw-Weerdinge te hebben.

Het dorp heeft wel hooggewaardeerde tandartsenpraktijk en huisartsenpraktijken.

Wat in veel gesprekken naar voren komt is het probleem dat met name ouderen onvoldoende weten waar ze moeten zijn met hun vragen over zorg en welzijn. Icare wil hierin tegemoetkomen door een spreekuur van een wijkverpleegkundige in het dorp in te stellen. Sedna werkt in het algemeen aan het ontwikkelen van dorpssteunpunten voor informatie en advies. Ook andere partijen (gemeente, corporaties, etc.) denken over het onderwerp na. Een goede sturing van alle initiatieven ontbreekt echter waardoor er te weinig voortgang in de realisering van een steunpunt in (o.a.) Nieuw-Weerdinge zit.

Bijlage 1 – Gesprekkenlijst dorpskenners Nieuw-Weerdinge

Verenigingen:	
Harmannus Heeres	Historische Vereniging en voormalig bestuurslid PLB
Gea Soer	Historische Vereniging
Antje de Vries	Gymvereniging Amicitia
Agrarische hoek:	
Egge Groenwold	eigenaar loonbedrijf
Harko Naber	zeer betrokken Nw-W'er en landbouwer
Betrokken Nw-W'ers:	
Piet Rengers	was voorzitter Huurdersvereniging
Jenne Holman	wethouder gemeente Emmen
Max van Mensvoort	landbouwvereniging en was eerder voorzitter PLB
Middenstand:	
Wijnand Abbes	(sluimerende) Handelsvereniging
Gerard Dijkstra	slager en betrokken Nw-W'er
Lies Jalving	eigenaar autorijschool en betrokken Nw-W'er
Vanuit hun werk betrokken bij Nw-W:	
Bert Sanders	Dorpsconciërge
Henk de Vries	vm voorzitter PLB en werkzaam bij KB Lefier
Cindy Vugteveen	Lefier
SKW:	
Ginie de Vries	SCW bij Sedna, ondersteunt SKW en (weet heel veel van het dorp)
Alan Prosser	SKW
Lida Roseboom	bestuurslid SKW
Accommodaties:	
Grietje Naber	voorzitter bestuur De Badde
Jan Schoonbeek	Sporthalbeheerder
Janet Hofman	zwembad De Wieke
Teuni Perdok	zwembad, volleybal

Scholen:	
Pieterkje Holman	directie OBS 't Koppel
Henk van der Laan	directie PCB de Bentetop
Kerken:	
P.A. van Elten	PKN Kerk Het Anker
G. Aardema	Baptistengemeente De Open Poort
W. Pflaum	Baptistengemeente De Open Poort
Buurtverenigingen:	
mw. E. Manning	Buurtvereniging De Brug
mw. L. Wagenaar	Buurtvereniging Nooitgedacht
dhr. F. Wolters	Buurtvereniging Siepelveen
dhr. J. Brunia	Buurtvereniging Kwartstreekje

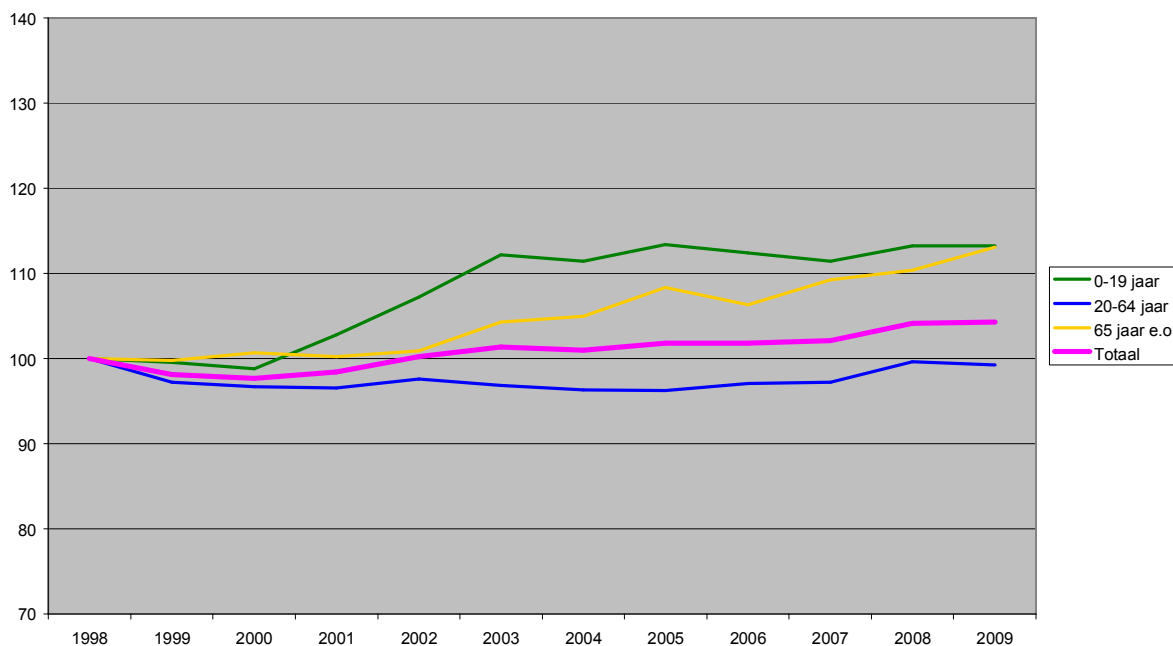
Betrokken jeugd Nw-Weerdinge :	
Erik Pomp	
Janiek Katuin	
Mark Schimmel	
Britt Meintjes	
Rianne Schimmel	
Elwin Poede	
Perry Poede	
Misty Meintjes	
Eddie Wolters	
Ernst-Jan de Vries	

Bijlage 2 – Gesprekkenlijst extern betrokken beleidsmakers

Henk de Jong	Gemeente Emmen
Dennis van Heeteren	
Ingrid Weis	
Marlies Holwarda	
John Backers	
Elisabeth Ellison	
Jan Lohuis	
Vincent Fennis	
Simon Henk Luimstra	
Vincent Mooi	
Jos Meulman	
Frans Meerhoff	
Stef Venema	
Eltjo Lutterop	
Bé Schuilingh	
Pieter Tjepkema	
Hank Peters	
Dennis Mous	
Tonia Arts	
Leen-Jan van Straten	
Rudi Gengler	
Ben Krikken	
Anneke Bouwers	
Gerard Hoogerkamp	
Paul Looije	Lefier Zuidoost Drenhte
Lenny Jansen	Sedna
Erik Fokkens	Zorggroep Tangenborgh
Ton Schilderinck	Zorggroep Leveste
Gerard van de Strate	
René van Kruchten	Icare
Heleen Langen	GGD Drenthe
Hanneke Noordhof	Leger des Heils
Annette Bosch	

Bijlage 3 – Demografische ontwikkelingen Nieuw-Weerdinge

Bevolking Nieuw-Weerdinge (index 1998 = 100)

Bevolkingsontwikkelingen in Nieuw-Weerdinge

